

Kaja Pastarus

EESTI KEELE LUGEMIK – TÖÖRAAMAT

2. KLASSILE

3. OSA

Kaja Pastarus

EESTI KEELE LUGEMIK – TÖÖRAAMAT

2. KLASSILE

3. OSA

Jaanuar - märts

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

Kaja Pastarus

Eesti keele lugemik-tööraamat 2. klassile. 3. osa (Kolmas trükk)

Lugemik-tööraamat vastab põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppele.

Konsultant Karl Karlep

Retsenseerinud Kaie Henk, Merit Hallap

Keeleliselt toimetanud Merle Sulg ja Tiina Helekivi

Kujundanud ja küljendanud Eve Kurm

Tehniliselt toimetanud Andero Kurm

Illustratsioonid Marilis Ehvert

Raamatu väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ja

Eesti riik programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ kaudu.

Programmi viib ellu SA Innove

Tingmärgid

dialogi käsitlemine

valiklugemise ülesanne

õpetaja lugemise kuulamine
teksti sisu taastamine mälu järgi

jutustamise eelharjutus

värvimisülesanne

Autoriõigus: SA Innove, Kaja Pastarus, 2016

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ettenähtud vastutuse.

ISBN 978-9949-547-06-7 (kogu teos)

ISBN 978-9949-547-07-4 (pdf, kogu teos)

ISBN 978-9949-547-12-8 (III osa)

ISBN 978-9949-547-13-5 (pdf, III osa)

Trükiettevalmistus:

OÜ Studium

Riia 15 b, 51010 Tartu

Tel 734 3735

www.studium.ee

Järeltrükk:

AS Atlex

Kivi 23, 51009 Tartu

Tel 734 9099

www.atlex.ee

EESSÕNA

Tööraamatu III osa tekstides orienteerumisel on õpilastele uueks raskusastmeks lausete paigutus (üks lause on kahel järjestikkusel real). Õpetaja küsimused [*Lause tähenduse mõistmine ja puuduva teabe tuletamine*] suunavad lugema rohkem kui 1-2 lauset (st teksti loetakse juba lõikude kaupa).

Uue ülesande tüübina on käesolevas tööraamatus samaviiteliste sõnade sobitamine lünka. Selleks kasutatakse graafilisi skeeme¹, mille nooled näitavad loetavate üksuste järjestust. Sellist tüüpi harjutustega saab ka lauseid analüüsida. Vastavad küsimused on ära märgitud vaid uut ülesannet esimest korda tutvustades (lk 13-14, ül 6). Sõnade valikul juhitakse laste tähelepanu ka kirjutamise reeglitele: nimi / esimene sõna lauses algab suure algustähega.

Õpetatakse ja õpitakse samal viisil, nagu on kirjeldatud tööraamatu I osa õpetajajuhendis ("Soovitused materjali käsitlemiseks"). Jätkub suhtlussituatsioonide ja dialoogide analüüs õpetaja kommentaaride-küsimuste abil; teksti sisuline ja keeleline analüüs; teksti-lause-sõna eristamine; lausete järelkordamine; lausete moodustamine, ühendamine ja laiendamine; piltide kirjeldamine ja võrdlemine tekstilausetega, seeriapiltide järjestamine.

Nagu tööraamatu eelmistes osades, pole esitatud kõikvõimalikke küsimusi-korraldusi. Seega jääb n-ö lünkade täitmine I ja II osa materjali eeskujul õpetaja ülesandeks.

Peamisteks teemadeks tööraamatu III osa lugemistekstides on tervitamine saabumisel ja lahkumisel; laste talvised tegevused-mängud ning sellega kaasnev käitumine ja turvalisus.

¹ Karlep, K. *Kõnearendus*. Tartu, 2003. Lk 274-276.

ME OLEME VIISAKAD LAPSED

Ema oli hommikul köögis. Ott ärkas üles. Ta läks kööki. Ema tervitas Otti: Ott teretas: ...
 Ema tahtis teada, kuidas Ott magas. Ema küsis: ...

Tere, Ott!

Kas sul oli hea uni?

Tere, tere!

.....

1. Mis sõnadega ema teretas Otti?
2. Mis sõnadega Ott teretas ema?

3. Mida küsis ema Otti une kohta?
4. Mida Ott võis emale öelda?

Sina tuled hommikul kooli. Mis sõnadega sa tervitad sõpru (õpetajat)?
 Keda sa veel tervitad koolimajas?

embab

vihm

pisar

teeb silmad märjaks

õde

päike

paitab pead

Tere

Helle Laas

“Tere,” ütleb ema ja annab musi.

“Tere,” ütleb isa ja embab.

“Tere,” ütleb sõber ja surub kätt.

“Tere,” ütleb päike ja paitab pead.

“Tere,” ütleb vihm ja teeb silmad märjaks.

1. Kuula.

Selles luuletuses oli 5 tegelast.

Kõik tegelased ütlesid: “...!”

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Mis sõnaga ema teretas?
Mida ema andis?	3. Kes surus kätt? Suru minul kätt.
Mis sõna ütles sõber?
2. Kes kallistas? Mis sõnaga isa teretas?
Mis sõna on öeldud kallistamise kohta?	4. Mis paitas lapse pead?
5. Mis tegi silmad märjaks?

3. Loe lause. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1. Kellele ema võis anda musi?
Kuhu ema võis lapsele musi anda?	5. Mida laps võis tunda päikese käes?
Mida laps arvas sooja päikese kohta?
2. Keda isa võis emmata?
Kuidas isa võis kallistada? Näita.	6. Kellel võisid vihmaga silmad märjaks saada?
Mida laps arvas vihma kohta?
3. Kelle kätt võis sõber suruda?
Kuidas sõber surus kätt? Näita.	7. Sa oled õues vihma käes. Mis kohad sul vihma
käes võivad märjaks saada?
4. Kes võis seista päikese käes?	8. Kes luuletuse tegelastest rääkisid päriselt?

4. Leia luuletusest puuduv sõna. Loe.

kes?

..... surus kätt.
..... kallis|tas.
..... andis musi.

mis?

..... paitas pead.
..... tegi silmad märjaks.

5. Missugune laps ütleb alati "Tere!": Loe. Tõmba valed sõnad maha.

Loha|kas

Nalja|kas

Viisa|kas

laps ütleb alati "Tere!"

6. A. Loe tervitused. B. Moodusta laused.

- Kes võib selliste sõnadega tervitada?
Keda (ema, ...) võib selliste sõnadega tervitada?
Mis ajal (hommikul / päeval / õhtul) võib nii tervitada?

kes?

1.
2.
3.

ütleb
hõikab
tervi|tab

millal?

-
.....
.....

"Tere, poja|ke!
Ärka üles!"

"Õhtust, sõber!"

"Tere, lapsed!
Alus|tame tundi!"

Oli pühapäev. Teise klassi poisid said õues kokku. Nad läksid koos poodi.
Mida poisid võisid poes teha?

õpe|taja

võttis taskust välja

õpe|tajat

ei öelnud mida|gi

õpe|tajale

kommi-riiuli juurde

Kolm poissi* (1. osa)

Teise klassi õpe|taja läks poodi. Seal märkas ta kolme
poissi. Ka lapsed nägid õpe|tajat.

Mikk vaatas õpe|tajale otsa. Ta ütles: "Tere, õpe|taja!"

Siim võttis käed taskust välja. Poiss hõikas: "Tere|kest!

Suru|me käppa!"

Teet ei öelnud mida|gi. Ta läks kommi-riiuli juurde.

1. Kuula.

1. Kuhu läks õpetaja pärast kooli?

2. Keda õpetaja poes nägi?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Mitmenda klassi õpetaja läks poodi?

7. Mis sõnaga Siim tervitas?

2. Õpetaja nägi poes mitut last?

8. Siim soovis kätt suruda.

3. Kes nägid poes õpetajat?

Mis sõna Siim ütles käe kohta?

4. Kellele Mikk vaatas otsa?

9. Mis sõnad ütles Teet?

5. Mis sõnadega Mikk teretas?

10. Mille juurde Teet läks?

6. Kust Siim võttis oma käed välja?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

1.-3. Kus õpetaja nägi poisse?

6.-8. Keda Siim tervitas?

Mis kohta on nimetatud sõnaga "seal"?

Kelle kohta on öeldud "poiss"?

Kelle kohta on öeldud "ta"?

Kellel Siim soovis kätt suruda?

4.-5. Keda Mikk tervitas?

9.-10. Kes poistest läks kommiriuli juurde?

Kelle kohta on öeldud "ta"?

Kelle kohta on öeldud "ta"?

* Karl Karlepi järgi

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1.-2. Mitmenda klassi poisid võisid poes olla?
Mis sõnadega võis õpetaja poisse teretada?
3. Kus poisid nägid õpetajat?
- 4.-5. Mida Mikk tegi viisakalt?
- 6.-7. Mida Siim tegi viisakalt?

- 6.-7. Siim ütles õpetajale ebaviisakad sõnad.
Loe.
Kellel on käpad?
- 8.-9. Kas Teet võis ka õpetajat näha?
Mida võis Teet teha kommiriuli juures?

5. Lõpeta laused.

Teise klassi õpetaja oli

Ta nägi seal kolme

Õpetaja teretas kõiki

Mikk vaatas õpetajale

Poiss ütles: ".....!"

Siim võttis käed

Ta hõikas: ".....! Surume"

Teet ei öelnud

Ta läks hoopis

1. Õpetaja oli kus?
2. Õpetaja nägi kolme keda?
Kus õpetaja nägi kolme poissi?
3. Õpetaja teretas kõiki keda?
4. Kellele Mikk vaatas silma?
5. Poiss ütles mis sõnad?
6. Siim võttis käed kust välja?
7. Ta hõikas mis sõnad?
8. Teet ei öelnud mida?
9. Ta läks hoopis mille juurde?
Teet läks õpetajast kaugemale.
Ta arvas vist, et siis ei pea teretama.

6. A. Loe. Kes teretas õpetajat sedasi?
B. Jooni laused, mis näitavad viisakat käitumist.

Teet

Mikk

Siim

1. võttis käed taskust välja. Ta tere|tas.

Poiss tahtis käppa suruda.

2. nägi õpe|tajat. Ta ei tere|tanud.

3. vaatas õpe|tajale silma. Ta tere|tas.

Kes poistest oli viisakas?

Mida võib veel teretamise ajal teha?

Järgmisel päeval tuli õpetaja klassi. Ta rääkis teistele lastele, mis poes juhtus.

vane|mad = ema ja isa
elab koera|ga koos

võivad rōõmu tunda
tutta|vaid ini|mesi

Kolm poissi (2. osa)

Õpe|taja rääkis:

“Ma käisin eile poes. Seal olid meie klassi poisid.

Üks poiss oli viisa|kas. Tema üle võivad vane|mad
rōõmu tunda.

Teine poiss elab vist koera|ga koos. Ta tahtis käppa suruda.

Kolmas poiss ei näe tutta|vaid ini|mesi. Tal on vist
silma|d haiged.”

1. Kuula.

1. Mitmest poisist õpetaja rääkis?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Õpetaja teatas poes käimise aja.
Mis sõna ta ütles?
Täna on <i>mis</i> päev? Mis päev oli eile?	5. Õpetaja ütles, et teine poiss elab vist koos
<i>kellega</i> ?
2. Kellest õpetaja rääkis?	6. Mida teine poiss tahtis teha?
3. Õpetaja ütles, et üks poiss oli <i>missugune</i> ?	7. Õpetaja arvas, et kolmas poiss ei näe
<i>missuguseid inimesi</i> ?
4. Õpetaja arvas, et viisaka poisi ema ja isa
võivad tunda <i>mida</i> ?	8. Õpetaja arvates olid kolmanda poisi
silma d <i>missugused</i> ?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

1.-2. Kus õpetaja nägi poisse?
Mis kohta õpetaja nimetas sõnaga “seal”?	3.-4. Kelle kohta ütles õpetaja “tema”?
3.-4. Missuguse poisi vanemad võivad
rōõmu tunda?	5.-6. Mitmes poiss tahtis käppa suruda?
Kelle kohta õpetaja ütles “ta”?
	7.-8. Kelle kohta ütles õpetaja “tal”?

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1.-2. Õpetaja ütles: "meie klassi poisid".
Mitmenda klassi poistest õpetaja rääkis?
- 3.-4. Õpetaja arvas, et esimene poiss oskab
viisakalt *mida teha*?
- 5.-6. Mida õpetaja arvates poiss ei osanud
teha?

- 7.-8. Mida kolmas poiss teeskles poes?
Kas tegelikult oli poisi silmadel midagi viga?
Mida õpetaja arvates poiss ei osanud teha?

5. Loe õpetaja jutt. Mitu lauset õpetaja rääkis?
Loe õpetaja esimene lause. Mitu sõna oli lauses? Mitmes oli sõna "eile"?
Loe õpetaja viimane lause. Mitu sõna oli lauses? Mitmes oli sõna "silmad"?

6. A. Loe poisi käitumise kohta. Mida arvas õpetaja poisi kohta? Leia tekstist.

1. Siim hõikas: "**Tere|kest! Surume käppa!**"
2. Mikk vaatas õpe|tajale otsa. Ta ütles: "**Tere, õpe|taja!**"
3. Teet ei öelnud mida|gi. Poiss läks kommi-riiuli juurde.

- B. Lõpeta laused.

Kes poistest peavad õppima viisakat teretamist?

1. Õpetaja kiitis

1. Keda õpetaja kiitis?
2. Loe õpetaja sõnad.
3. Mille eest Mikk sai kiita?
4. Mida Mikk võis kiitmise ajal tunda?

2. tundis häbi.

1. Kes poistest võis tunda häbi?
2. Mida õpetaja rääkis Siimu kohta?
3. Mis sõnad oleks Siim võinud õpetajale öelda?

3. Häbi tundis ka

1. Kes poistest võisid tunda veel häbi?
2. Mida õpetaja rääkis Teedu kohta?
3. Mis sõnad oleks Teet võinud õpetajale öelda?

7. A. Loe tervitussõnad. Kes võib nii öelda?
B. Moodusta laused.

1. ütleb poja|le: "**Tere, kallis pojake!**"
2. hõikab naabri|le: "**Tere, naabri-onu!**"
3. lausub laste|le: "**Tere hommi|kust!**"

Tiit ja Laura hakkasid kooli minema. Ema jäi veel koju. Lapsed seisisid esikus.

Tiit hõikas emale: ... Laura hüüdis: ...

Õhtul näeme!

Näge|mist!

1. Kuhu Laura ja Tiit hommikul läksid?
2. Mis sõnad ütles Tiit kodust lahkudes?

3. Mis sõnad ütles Laura kodust lahkudes?
4. Mis sõnad võis ema öelda?

Andres

pistis raama|tud kotti

Andrese

ma unus|tasin

lippas klassist välja

Andrest

sa unus|tasid

ei julge|nud ette üteli|da

Andre|sel

hakkas astmeid loenda|ma

Mis ma küll unus|tasin?* (1. osa)

Andres sai töö valmis. Õpetaja lubas tal koju minna.

Andre|sel oli selle üle hea meel. Teised lapsed jäid veel klassi.

Andres võttis oma koti. Ta lippas klassist välja.

Andres hakkas trepi astmeid loenda|ma. Neid oli palju.

Üks, kaks, kolm, neli, viis, ...

Just siis läks klassi uks lahti. Kuuno viipas Andrest tagasi.

Ta lausus: "Õpetaja ütles, et sa unus|tasid midagi."

1. Kuula.

1. Kes tohtis varem koju minna?
2. Kuhu jäid veel teised lapsed?

3. Mida tegi Andres trepi peal?
4. Kuhu Kuuno Andrest kutsus?

* Andres Jaaksoo järgi

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Mille Andres sai valmis?	7.-8. Andres hakkas trepist alla minema.
Mida Andres tegi trepi peal?
2. Kuhu võis Andres minna?	9. Mitu trepiastet Andres jõudis alla minna?
3. Missugune oli Andrese tuju?	10. Mis ruumi uks läks lahti?
4. Kuhu jäid teised õpilased?	11. Mida tegi Kuuno oma käega? Näita viipamist.
5. Mis asja Andres võttis klassist kaasa?	12. Kelle sõnadest Kuuno rääkis Andresele?
Mida õpetaja ütles Andrese kohta?
6. Mis ruumist läks Andres välja?	

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

1.-2. Kellel õpetaja lubas koju minna?
Kelle kohta on öeldud "tal"?	7.-9. Mida oli trepil palju?
Mille kohta on öeldud "neid"?
2.-3. Mille üle Andres rõõmustas?	10.-12. Kes tegi klassi ukse lahti?
Kuhu Kuuno kutsus Andrest?
5.-6. Kes kiirustas klassist välja?
Kelle kohta on öeldud "ta"?	

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1.-2. Mis tund võis lastel viimane olla?	7.-9. Mitmendal korrusel võis Andrese
klassiruum olla?
3.-4. Mida võisid teised lapsed veel klassis
teha?	10.-12. Kus Kuuno võis viipamise ajal seista?
Kes võis Kuunol paluda Andrest tagasi
kutsuda?
5.-6. Mis asjad võis Andres kotti panna?	

5. A. Vaata pilti. Vasta küsimustele.

1. Kus seisab Andres?	4. Kus seisab Kuuno?
2. Kuhu poole Andres vaatab?	5. Mis sõnad võis Kuuno hõigata?
3. Kelle juttu Andres kuulab?	6. Kuidas Kuuno kutsus Andrest tagasi?

B. Leia tekstist pildi kohta sobivad laused. Loe.

Mitu lauset lugesid?

Andres hakkas koju minema. Poiss läks juba trepist alla. Kuuno kutsus Andrese klassi tagasi. Õpetaja oli öelnud, et Andres unustas midagi.

polnud mida|gi
soovi|sid head aega

vaata|sid kava|late nägu|dega

Mis ma küll unustasin? (2. osa)

Andres läks klassi tagasi. Laua peal polnud midagi.

Ka sahtel oli tühi.

Andres tegi koti lahti. Seal olid kõik rääma|tud ja vihikud.

Pinal ja päevik olid ka. Kõik asjad olid kotis.

Teised vaatasid Andrest kava|late nägu|dega.

Lapsed pakki|sid oma asjad kokku.

Nad soovi|sid head aega ning rutta|sid koju.

Andres vaatas veel kord asjad üle.

Ta mõtles: “Mis ma küll unustasin?”

1. Kuula.

1. Kuhu Andres tagasi läks?	3. Kuhu läksid teised lapsed?
2. Andres kontrollis oma asju.
Mille sees Andrese asjad olid?	4. Kuhu jäi Andres?

2. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Kuhu Andres läks?	8. Missuguste nägudega vaatasid lapsed Andrest?
2. Mille peal Andrese asju ei olnud?	9. Mida lapsed tegid oma asjadega?
3. Mis kohas veel Andrese asju polnud?	10. Kuhu lapsed ruttasid?
4. Mille Andres tegi lahti?	11. Mida Andres tegi veel kord oma asjadega?
5.-6. Mis asjad olid Andrese kotis?	12. Mida Andres mõtles enda kohta?
7. Kas poisi arvates oli mõni asi puudu?	

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

- 1.-3. Andres arvas, et ta on mõne asja maha unustanud. Kust Andres asju otsis?
4.-7. Kus olid Andrese kõik kooliasjad?
Mille kohta on öeldud "seal"?

- 8.-9. Kelle kohta on öeldud "teised"?
10. Mida tegid lapsed enne ära minekut?
Kelle kohta on öeldud "nad"?
11.-12. Kes ei teadnud, mida ta unustas?
Kelle kohta öeldakse "ta"?

4. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

8. Kas lapsed võisid teada, mida Andres unustas? Mis sõnade järgi otsustasid?
Missuguse näoga võis õpetaja olla?
9. Mille sisse võisid lapsed oma asjad panna?

10. Kellele lapsed võisid head aega soovida?
Mis sõnad võisid lapsed öelda?
11.-12. Mis asjad võis Andres veel kord üle vaadata? Kas Andres leidis mõne asja?

5. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis lastelt: „Mida võis Andres unustada?“

Kertu vastas: „Andres unustas oma koolikoti klassi.“

Kristo arvas: „Andres jättis oma vihiku sahtlisse.“

Miku ütles: „Andres unustas öelda „Head aega!“

6. A. Kellest jutust räägiti? Loe. Vali lünka sobiv sõna.

1. osa

Ta teda Poiss Andres

1. Andres lõpetas oma töö.

2. võis varem koju minna.

3. lippas klassist välja.

4. hakkas trepi astmeid loenda|ma.

5. Kuuno viipas klassi tagasi.

1. Mis oli poisi nimi?
Mis sõna ütlesid Andrese kohta?
2. Kes võis varem koju minna?
Mis sõna ütlesid Andrese kohta?
3. Kes lippas klassist välja?
Mis sõna ütlesid Andrese kohta?

4. Kes loendas trepi astmeid?
Mis sõna ütlesid Andrese kohta?
5. Keda Kuuno viipas tagasi?
Mis sõna ütlesid Andrese kohta?

B. Kust Andres oma asju otsis? Loe. Vali lünka sobiv sõna.

2. osa

See Seal Selles

Andres vaatas oma
lauda.

.....
polnud mida|gi.

Poiss otsis asju
oma sahtlist.

..... oli tühi.

Andres vaatas oma
kotti.

..... olid
kõik asjad olemas.

1. Kus polnud ühtegi asja? Mis sõna ütlesid laua kohta?
2. Mis oli tühi? Mis sõna ütlesid sahtli kohta?
3. Kus olid kõik asjad olemas? Mis sõna ütlesid kotti kohta?

C. Kes olid veel klassis?

2. osa

Nad Lapsed Nad

Teised vaata|sid Andrest
kava|late nägu|dega.

..... panid
oma asjad kotti.

..... soovi|sid
head aega.

..... lippa|sid
klassist välja.

1. Kes vaatasid Andrest?
Mis sõna ütlesid laste kohta?
2. Kes panid asjad kotti?
Mis sõna ütlesid laste kohta?
3. Kes soovisid head aega?
Mis sõna ütlesid laste kohta?
4. Kes lippasid klassist välja?
Mis sõna ütlesid laste kohta?

Viisa|kas laps soovib head aega.

7. A. Loe laused tegevuse aja kohta. Loe tervitused.
B. Mis ajal tervitad selliste sõnadega? Ühenda joonega.

1. Tere!

2. Tere hommi|kust!

3. Näge|mist!

1. Ma tulen hommi|kul kooli.

2. Ma lähen koolist koju.

4. Tere kõigi|le!

5. Head päeva!

6. Homse|ni!

7. Tervi|tus!

8. Tere päevast!

9. Hei! Mina siin!

1. Ma lähen kodust ära.

2. Ma jõuan koju tagasi.

10. Ma lähen!

11. Varsti näeme!

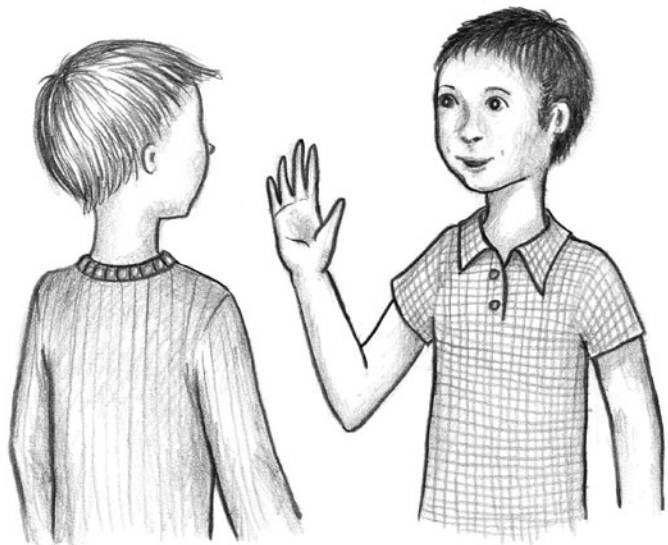
12. Aidaa!

8. A. Loe tervitus (1., 2. jne). Kellele võid nii öelda? Mis ajal võid nii öelda?
B. Mida teeb pildile joonistatud laps? Mis sõnad võib laps öelda?

1.

2.

TALVEL ON TORE ÕUES OLLA

Tiit ja Ott olid toas. Poisid vaatasid aknast välja.
Tiit küsis Ottilt: ... Ott kehtas õlgu. Ta vastas: ...
Tiit küsis uue küsimuse: ...

Mis aasta-aeg on?

Mis kuu on praegu?

Mina ei tea!

.....

1. Mida Tiit küsis Ottilt?
2. Kas Ott oskas vastata Tiidu küsimusele?
Vasta Tiidu küsimusele.
3. Mida Tiit veel tahtis teada?
4. Mida võis Ott Tiidule vastata?

Mille juures Ott ja Tiit seisis?

Laura tuli ka akna juurde. Mida võisid lapsed akna juures teha?

Mida võis õues sadada? Kes võisid õues mängida?

hommi|kul

olid lumi|sed

pani sära|ma

oli kuulda hõikeid

hulla|sid

mängi|sid

Paks lumi

Õues oli palju lund. Seda sadas hommi|kul mitu tundi.

Lumi oli tee peal. Kõik põllud olid lumi|sed.

Lumi kattis ka puude oksti.

Päike tuli pilve tagant välja. See pani lume sära|ma.

Väljas oli kuulda laste hõikeid.

Lapsed hulla|sid paksu lume sees.

1. Kuula.

1. Mida õues sadas?
2. Mida oli igal pool palju?
3. Mis pani lume särama?
4. Kus lapsed mängisid?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Kus oli palju lund?	6. Mille tagant päike tuli välja?
2. Mis ajal lund oli sadanud?	7. Mis juhtus lumega päikese käes?
3. Mille peal oli lumi?	8. Kus oli kuulda laste hõikeid?
4. Mis kohad olid lumised?	9. Mille sees lapsed hullasid?
5. Mida lumi veel kattis?	Missuguse lume sees lapsed hullasid?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

1.-2. Mida sadas mitu tundi?
Mille kohta on öeldud "seda"?	6.-7. Mis pani lume särama?
Mille kohta on öeldud "see"?
3.-5. Mille peal oli palju lund?	8.-9. Kus lapsed mängisid?

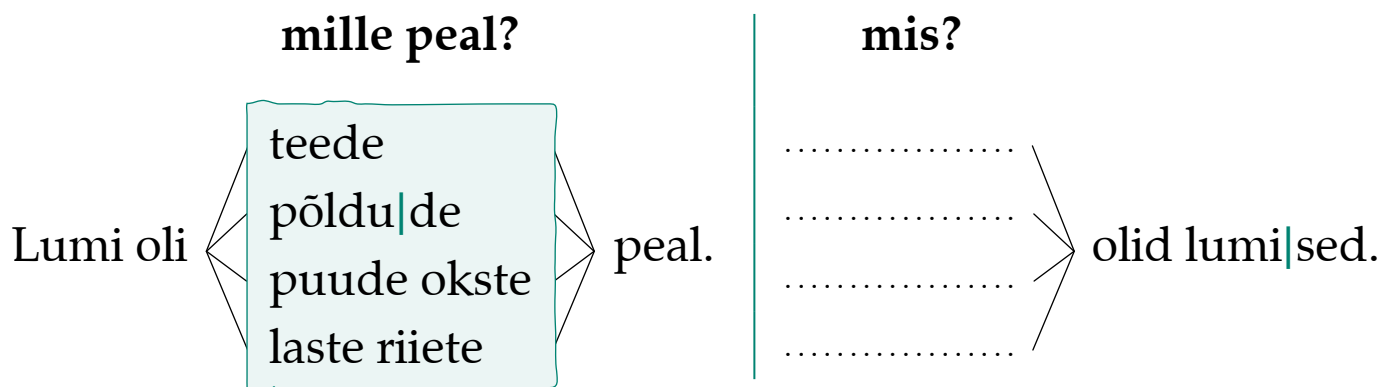
4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1. Mille peale lund sadas?
Mille peale veel võis lund sadada?	3. Mille taga oli päike lumesaju ajal?
2. Pärast mida tuli päike välja?	4. Mis mängu võisid lapsed lumes mängida?

5. A. Moodusta laused.

1. Mille peal võis veel lund olla?	2. Mis kohad (asjad) olid lumised?

B. Harjuta tahvlilt lugemist.

1. Muuda õpetaja osutamise järgi sõnade järjekorda.
2. Ühenda skeemide abil lauseid. (Lumi oli ... ja ... peal.)

6. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis lastelt: „Missugune ilm oli väljas?“

Kertu vastas: „Ilus ilm. Päike paistis heledalt. Igal pool oli palju lund. Lund rohkem ei sadanud.“

Kristo arvas: „Kole ilm oli. Taevas olid pilved. Lund sadas.“

Miku ütles: „Halb ilm. Taevas oli pilves. Lund tuiskas.“

7. 1. Isa oli köögis. Laura läks isa juurde. Laura jutustas isale, mida ta aknast nägi.
2. Ema oli teises toas. Tiit läks ema juurde. Tiit jutustas emale, mida ta aknast nägi.

1. Laura rääkis isale:

Väljas sadas palju lund.

Põllud ja teed on lumi|sed.

Hele päike pani lume särama.

Lapsed hulla|sid paksus lumes.

1. Loe Laura jutt.
2. Mitu lauset Laura ütles?
3. Loe jutu 1. (viimane) lause?
Mis märgiga lause lõppes?

2. Tiit jutustas emale:

Õues sadas väga palju lund.

Teed ja põllud on lumi|sed.

Ere päike pani lume särama.

Lapsed mängi|sid pehmes lumes.

1. Loe Tiidu jutt.
2. Mitu lauset Tiit ütles?
3. Loe jutu 1. (viimane) lause?
Mis märgiga lause lõppes?

8. A. Loe Laura 1. (2., 3., 4.) lause. Leia sarnane lause Tiidu jutust. Loe.
Võrdle Laura ja Tiidu lauseid. (Laura / Tiit ütles lauses *mitu sõna*?)

LAUSE

1. lause
2. lause
3. lause
4. lause

Laura ütles:

- sõna
- sõna
- sõna
- sõna

Tiit ütles:

- sõna
- sõna
- sõna
- sõna

B. Loe sõna. Mitmes on see sõna lauses?

SÕNA

Laura lauses on see:

Tiidu lauses on see:

lund	 sõna	 sõna
põllud	 sõna	 sõna
päike	 sõna	 sõna
lumes	 sõna	 sõna

C. Kuula küsimust. Leia lausest õige sõna. Loe.

	Laura ütles:	Tiit ütles:
Kus lund sadas?		
Kui palju lund sadas?		
Mis kohad on lumised?		
Missugune päike pani lume särama?		
Mida tegid lapsed?		
Missuguses lumes lapsed hullasid?		

Lapsed otsustasid minna välja. Laura tegi Tiidule ettepaneku: ...

Tiit oli nõus õue minema.

Tiit tegi veel oma ettepaneku: ...

Lähme mäele!

..... !

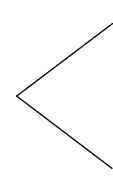

Kutsu|me sõbrad ka!

1. Kuhu Laura tahtis minna?
Kellega koos Laura tahtis mäele minna?
2. Kas Tiit oli nõus Laura ettepanekuga?
Mida Tiit võis Laurale öelda?

3. Keda Tiit soovitas kaasa kutsuda?
Kuhu Tiit tahtis sõpru kutsuda?
4. Mida võis Laura Tiidule vastata?

Maja taga on madal mägi. Lapsed kutsusid mäele kaasa kaks sõpra.
Mida lapsed võisid mäele kaasa võtta?

seisis		eemal	kelgu
			kelgu tas
		kurvalt	kelgu tasid

Lapsed kelgu|tasid

Lapsed lasid mäest alla. Kõigil oli väga lõbus.

Katil juhtus õnne|tus. Tema kelk läks katki.

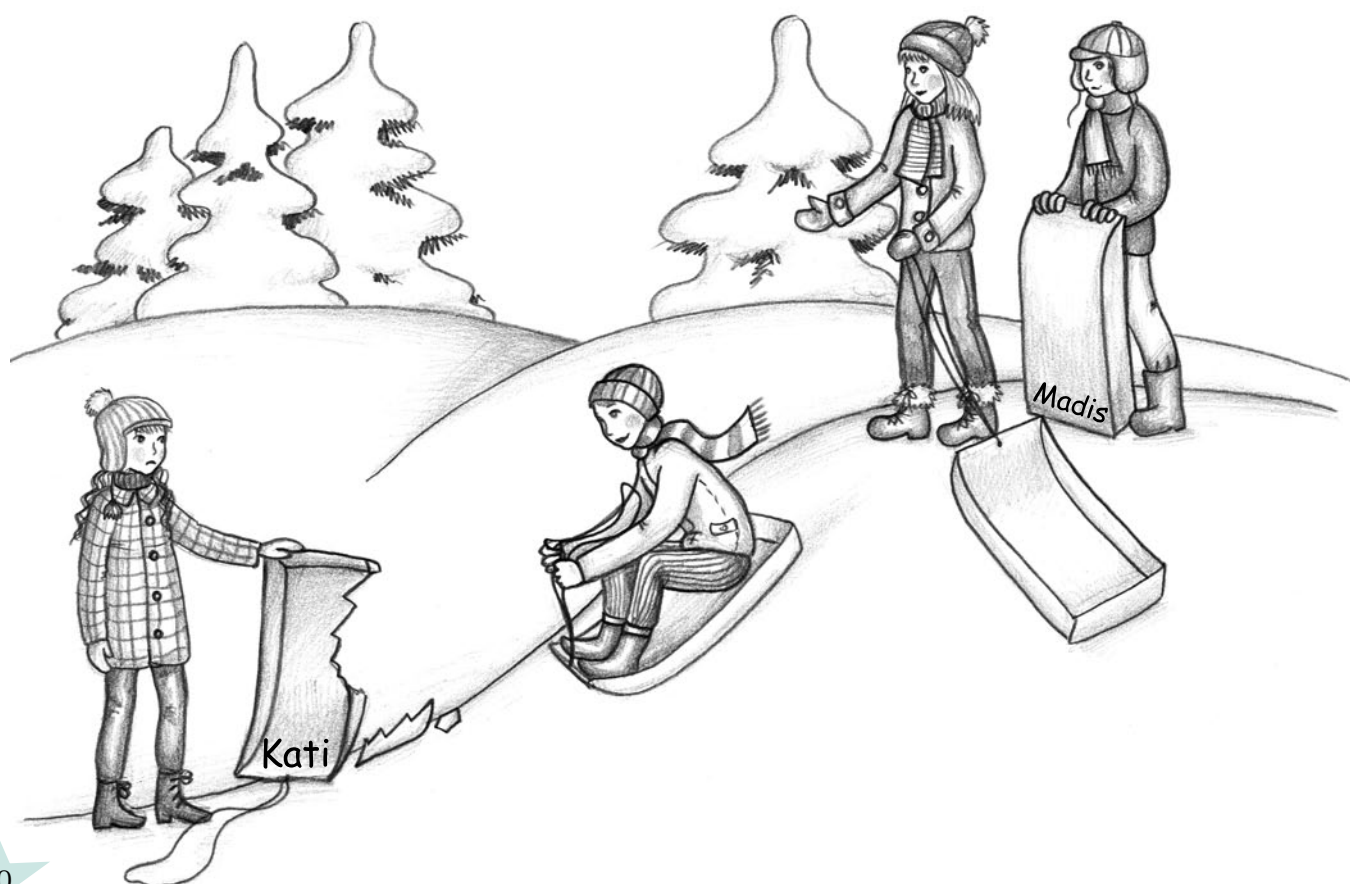
Teised kelgu|tasid edasi. Kati seisis kurvalt eemal.

Tiidu kelk libises Kati lähe|dale.

Poiss hüüdis: **"Meil on nii tore!"**

Madis ütles: **"Sul on ju igav. Mine parem koju."**

Laura kutsus Katit: **"Tule minu kelgu peale! Lase|me koos alla!"**

1. Kuula.

1. Kust lapsed lasid kelkudega alla?
2. Mis juhtus Kati kelguga?
3. Kes rääkisid Katiga?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Kust lapsed kelgutasid alla?
2. Missugune tuju oli lastel?
3. Kellel juhtus õnnetus?
4. Mis õnnetus Katil juhtus?
5. Mida tegid teised lapsed edasi?
6. Missugune oli Kati tuju pärast õnnetust?
7. Kelle kelk libises Kati lähedale esimesena?
8. Mida Tiit teatas Katile?
9. Kelle kelk libises Kati lähedale pärast Tiitu?
10. Mida Madis arvas Kati kohta?
11. Kuhu Madis soovitas Katil minna?
12. Kelle kelk libises Kati lähedale pärast Madist?
13. Kuhu Laura Katit kutsus? Loe Kati sõnad.
14. Mida Laura tahtis koos Katiga teha?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

- 1.-2. Mida oli lastel lõbus teha?
Kelle kohta on öeldud "kõigil"?
- 3.-4. Kelle kelk läks katki?
Kelle kohta on öeldud "tema"?
- 5.-6. Kellest Kati seisis kaugemal?
Kelle kohta on öeldud "teised"?
- 7.-8. Kelle arvates lastel oli tore kelgutada?
Kelle kohta Tiit ütles "meil"?
- 9.-10. Kelle arvates oli Katil igav?
Kelle kohta Madis ütles "sul"?
- 11.-12. Kelle kelgu kohta ütles Laura "minu"?

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1.-2. Kellel lastest oli lõbus olla? Ütle nimed.
- 3.-4. Kuidas Kati kelk võis katki minna?
- 5.-6. Mida Kati võis kurvalt vaadata?
- 7.-8. Kas Tiit võis märgata, et Kati on kurb?
- 9.-10. Kas Madis võis märgata Kati kurbust?
- 9.-10. Kas sinu arvates Kati tahtis koju minna?
Mida Kati võis tahta?
- 11.-12. Kes lastest märkas, et Kati on kurb?
Missuguseks võis Kati tuju muutuda?
Mille üle võis Kati rõõmustada?

5. A. Kes olid kelgutamas? Loe.

Mitu tüdrukut (poissi) oli mäel? Loe tüdrukute (poiste) nimed.

Mäel olid:

Laura Tiit Kati Madis

B. Kuula. Korda lauset. Näita lapse pilti.

1. Madis seisab mäe peal.
Madis seisab kõrge mäe peal.
2. Laura ootab mäe peal.
Laura ootab kelguga mäe peal.
3. Tiit laseb mäest alla.
Tiit laseb kelguga mäest alla.
4. Kati kelk on katki.
Kati uus kelk on katki.

6. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja rääkis: „Katil läks kelk katki. Kes lastest pakkus Katile oma abi?“

Kertu vastas: „Mitte keegi.“

Kristo arvas: „Madis. Madis ütles, et Kati võib koju minna.“

Miku ütles: „Laura. Laura kutsus Kati oma kelgu peale.“

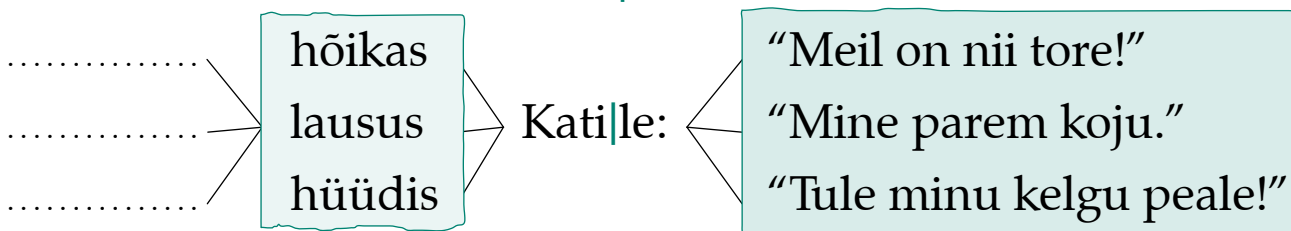
7. A. Loe. Moodusta laused.

Madis Laura Tiit

kes?

kelle|le?

B. Loe Kati sõnad. Kellele Kati võis nii öelda?

Madi|sele Laura|le Tiidu|le

8. Moodusta laused.

kes?

..... oli kurb. Tal läks

Tüdruk ei saanud enam

..... oli sõbra|lik.

Ta kutsus Kati oma

1. Kes oli kurb?
2. Mis juhtus Kati kelguga?
3. Mida Kati ei saanud teha?

1. Kes oli sõbralik?
2. Mille peale Laura Kati kutsus?

9. Kellest jutust räägiti? Loe. Vali lüüka sobiv sõna.

Tal Kati Tüdruk

Kati vaatas teisi
lapsi.

..... ei saanud
enam kelgu|tada.

..... läks kelk
katki.

..... on väga
kurb.

Poiss Tal Tema

Tiit lasi mäest alla.

..... kelk peatus
Kati lähedal.

..... oli rõõmus.

..... oli õues
tore olla.

Laura Tema Tüdruk

Laura lasi mäest
alla.

..... kelk peatus
ka Kati lähedal.

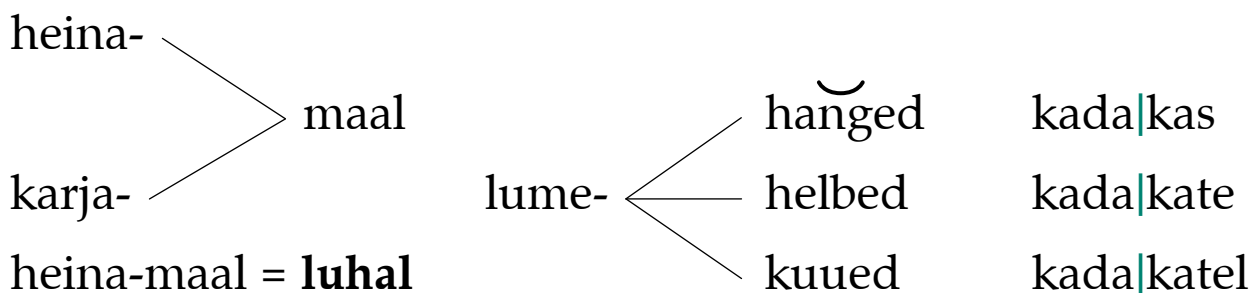
..... märkas
kurba Katit.

..... kutsus Kati
oma kelgu peale.

Jutus räägiti veel ühest poisist. Tema nimi oli

Teise klassi lapsed lugesid luuletust kelgutamisest. Õhtul luges Laura seda luuletust Otile.

Laps elab maal. Maja lähedal on karjamaa. Kes võivad suvel karjamaal söömas käia?
Maja lähedal on ka heinamaa. Suvel teevad inimesed seal heina. Kelle jaoks kuivatatakse heina?

Kelgu-sõit

Reinhold Kamsen

Küll on kena kelgu|ga
hangest alla lasta!
Laial luhal sära|vad
jää ja lumi vastu.

Lume-helbed helgi|vad,
puudel ehted uued.
Kada|katel karja-maal
seljas lume-kuued.

1. Kuula.

1. Mis aastaajast oli juttu?

2. Mida luuletuse tegelane väljas tegi?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Kust laps lasi kelguga alla?

2. Kus jää ja lumi särasid?

3. Mille peal lumehelbed helkisid?

3. Mille kohta on öeldud "ehted"?

4. Kus kasvasid kadakad?

Mis kattis kadakate oksti?

3. Loe lause. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1. Kes võis kelgutada?

Kas kelgutajaid võis olla üks või mitu?

2. Mis võis panna jää ja lume särama?

Mis maa peal laps nägi jääd ja lund?

3. Mis võis panna lumehelbed helkima?

Mis puude okstel võis lumi helkida?

Mis maa peal need puud võisid kasvada?

4. Kas kadakas on okaspuu või lehtpuu?

Mis kattis kadakate okkaid?

4. A. Vaata pilti. Mis aastaaeg on pildil kujutatud?

1. Missugune on pildil taevas?
2. Kes on pildile joonistatud?
3. Mida poiss õues teeb?
4. Mis puu kasvab karjamaal?

B. Loe lause luuletusest. Võrdle lauset ja pilti.

1. Mida laps õues tegi? Pildil laps ...
2. Lumi säras. Mis paistis taevas? Pildil ...
3. Kas juttu oli ühest puust? Pildil on ...
4. Mis puust räägiti? Pildile on ...

5. Loe. Vali sobivad sõnad.

A. Missugune ilm oli väljas?

Väljas oli sula.
külm talve-päev.

B. Missugune oli lumi päikese käes?

Päike pani lume sära|ma.
lume-helbed helki|ma.

Lumi
Lume-helbed > päike|se käes.

helki|sid
säde|les
säras

6. A. Millest luuletuses räägiti? Loe lause. Vasta küsimustele. Jooni sobiv sõna.
Vali lünka sobiv sõna.

Need Sealt luhta

katsid luhta = katsid heina-maad

Kelgu-sõit algas hange
otsast.

..... libi|ses kelk
heina-maale.

Laia katsid
lumi ja jää.

..... säde|lesid
päike|se käes.

1. Mille otsast algas kelgusõit? (hange)
2. Mille otsast libises kelk heinamaale? (hange) Kuidas saad öelda teisiti?
Vali sobiv sõna (Sealt).
Kuhu kelk libises? (heinamaale)
3. Mida katsid lumi ja jää? (heinamaad) Vali sobiv sõna (luhta).
Mis katsid laia luhta? (lumi ja jää)
4. Mis sädelesid päikese käes? (lumi ja jää) Vali sobiv sõna (Need).

Nende Talle Nende

Heina-maal kasva|sid
puud.

..... okstel
sära|sid lume-helbed.

Karja-maal kasvasid
kõrged kada|kad.

..... okstel oli
paks lumi.

Laps arvas: "Küll on
kena hangest alla lasta!"

..... meeldis
kelgu|tada.

- B. Loe lause. Loe sarnane rida luuletuses.

7. Lõpeta laused.

Kelgu-sõit algas

Sealt libi|ses kelk

Laia luhta katsid ja

Need päike|se käes.

Heina-maal kasva|sid

Nende okstel oli

Lume-helbed päike|se käes.

Karja-maal kasva|sid

Nende okstel oli paks

Lapse|le meel|dis

Ta arvas: "Küll on !"

1. Kelgusõit algas *mille* otsast?

2. Hange otsast libises kelk *kuhu*?
Mille kohta on öeldud "sealt"?

3. Laia luhta katsid *mis*?
Mille kohta on öeldud "luht"?

4. Missugune paistis jää ja lumi päikese
käes? Mille kohta on öeldud "need"?

5. Heinamaal kasvasid *mis*?

6. Puude okstel oli *mis*?
Mille kohta on öeldud "nende"?

7. Missugused olid lumehelbed
päikese käes?

8. Karjamaal kasvasid *mis* puud?

9. Kadakate okstel oli paks *mis*?
Mis puude kohta on öeldud "nende"?

10. Lapsele meeldis *teha mida*?

11. Laps arvas kelgutamise kohta:
"Küll on *missugune*?"
Kelle kohta on öeldud "ta"?

Ott ja Tiit tulid õuest tuppa. Ott nuttis kõva häälega.
 Ema tahtis teada nutu põhjust. Ta küsis Tiidult: ...
 Tiit rääkis: ... Tiit ütles veel: ...

Miks Ott nutab?

Ma viska|sin teda lume-palli|ga.

Ma tegin seda koge|mata.

1. Mida ema tahtis teada?
2. Mida Tiit tegi Otile?

2. Millega Ott sai pihta?
Mida Ott võis lumepalliga pihta saamise ajal tunda?
4. Mida Tiit tegi kogemata?

Ott rääkis emale lumepallidest. Ema sai teada, et Tiit viskas lumepalle ka tüdrukute pihta.

lume-
 sōda
 memme
 palle

tahtsid teha
 veere|tasid suuri palle
 viskas lume-palli|ga

Lume-sōda

Tiit ja Mikk olid maja ees. Poisid tahtsid teha lume-memme.

Nad veere|tasid suuri lume-palle.

Kadi ja Nele tulid ka õue. Neil olid kelgud kaasas.

Mikk viskas Kadit lume-palli|ga. Tüdruk sai pihta. Ta hakkas nutma.

Siis viskas Tiit ühe palli. See lendas Nele süüna. Tüdruk hüppas eest ära. Nele ütles: "Meie ei taha lume-sōda.

Nii saab haiget."

1. Kuula.

1. Mida poisid veeretasid õues?	3. Millega Kadi sai pihta?
2. Kuhu tulid tüdrukud?	4. Mille eest hüppas Nele ära?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Kus olid Tiit ja Mikk?	8. Mis Kadiga juhtus pärast palliga pihta saamist?
2. Mida poisid tahtsid õues teha?	9. Mitu palli viskas Tiit?
3. Missuguseid palle poisid veeretasid?	10. Kelle suunas lendas Tiidu lumepall?
4. Kuhu tulid Kadi ja Nele?	11. Nele nägi palli. Kuidas Nele kaitses ennast?
5. Mis asjad olid tüdrukutel kaasas?	12. Mida Nele ei tahtnud?
6. Keda Mikk viskas lumepalliga?	13. Mis juhtub Nele arvates lumesõjas?
7. Kuhu lumepall lendas?	

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

1.-3. Kus Tiit ja Mikk veeretasid lumepalle?
Mille jaoks poisid palle veeretasid?	6.- 8. Millega Kadi sai pihta?
4.-5. Kellel olid kelgud kaasas?
Kelle kohta on öeldud "neil"?	9.-11. Kelle lumepall lendas Nele suunas?
	12.-13. Mida Nele arvas enda ja Kadi kohta?

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1.-3. Missugune lumi võis väljas olla?	6.-8. Kuhu Kadi võis lumepalliga pihta saada?
4.-5. Kuhu sinu arvates tüdrukud
kavatsesid kelgudega minna?	Mida Kadi võis tunda?
Kas sulalumega on hea kelgutada?	9.-11. Pärast keda viskas Tiit oma lumepalli?
	12.-13. Mida poisid võisid pärast Nele juttu teha?

5. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis: „Kes lastest võis lumepalliga haiget saada?“

Kertu vastas: „Mitte keegi ei saanud haiget.“

Kristo arvas: „Kadi ja Nele said haiget.“

Miku ütles: „Kadi sai haiget. Ta hakkas ka nutma.“

6. Leia laste nimed. Loe.

Lume-sõda tahtsid:

.....
.....

Lume-sõda ei tahtnud:

.....
.....

7. Kellest jutust räägiti? Loe. Vali lünka sobiv sõna.

Tüdruk

Neil

Ta

Nad

Nele

1. Poisid olid õues.

2. tegid
seal lume-palle.

3. Õue tulid kaks
tüdru|kut.

4. olid
kelgud kaasas.

5. Mikk viskas ühe
palli Kadi pihta.

6. sai
haiget.

7.
hakkas nutma.

8. Tiit viskas Nelet
lume-palli|ga.

9. hüppas
palli eest ära.

8. A. Tüdrukud ei soovinud lumesõda. Mida võisid poisid edasi teha? Loe.

1. Poisid viska|sid ikka palle.

4. Mikk hakkas Kadit
narri|ma.

2. Poisid ajasid tüdru|kuid
taga.

5. Mikk palus vaban|dust.

3. Poistel hakkas igav.
Nad läksid koju.

6. Kõik lapsed läksid
kelgu|tama.

B. Värvi laused.

1. See käitu|mine on õige = **roheline**.

2. See käitu|mine on vale = **punane**.

9. A. Kes on pildile joonistatud? Kus laps on? Mida laps teeb?

B. Leia harjutus 7 lk 30.

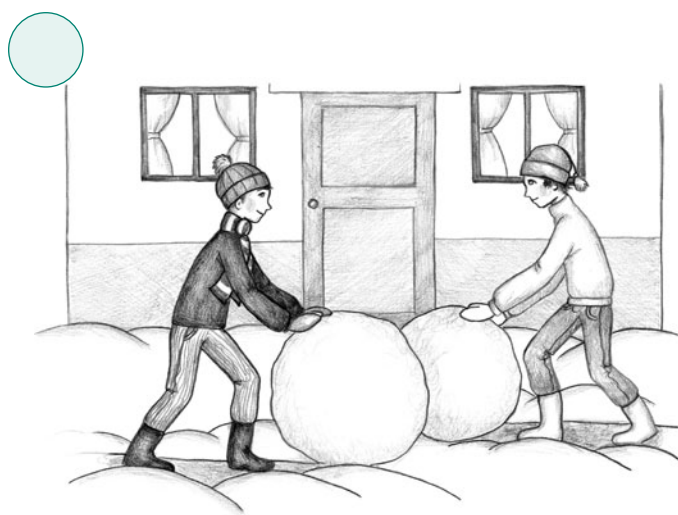
Loe laused (1. ja 2.; 3. ja 4.; 5., 6. ja 7.; 8. ja 9. lause) ja leia sobiv pilt.

Mitmes lause sobib pildi kohta? Kirjuta piltide alla lausete järjekorranumbrid.

C. Järjesta pildid laste tegevuse järjekorras. Kirjuta ringi sisse pildi järjekorranumber.

, ja lause

ja lause

ja lause

ja lause

Oli laupäev. Isa oli koos lastega õues. Isa küsis: ... Laura vastas: ... Tiit ütles: ...

Mida teile meeldib talvel
õues teha?

Mulle meeldib lume-memme teha.

Mina tahan uisutada.

..... !

1. Mis aastaajast isa rääkis?
Kelle tegevuse kohta isa küsis?
Kelle kohta isa ütles "teile"?
2. Mida meeldib Laurale õues teha?
Kelle kohta Laura ütles "mulle"?
3. Mida meeldib Tiidule õues teha?
4. Mida võis Ott isale öelda?
5. Mida meeldib sulle talvel õues teha?

Kas sina oskad uisutada? Kus sa käid uisutamas? Kus saab uisutada?

tahtis minna uisutama
uisutas koos sõbraga

võib vette kukkuda

Tiit uisutas*

Järve peal oli jää. Tiit tahtis minna uisutama.

Ema ei lubanud Tiidul minna. Jää oli veel nõrk. Poiss võib külma vette kukkuda. Tiit ootas pakast.

Mõne päeva pärast oli jää tugev. Tiit uisutas koos sõbraga.

Neil oli väga lõbus olla.

1. Kuula.

1. Mida Tiit tahtis talvel teha?
2. Kes ei lubanud Tiidul jää peale minna?
3. Külma ilmaga muutus jää paksemaks.
Kellega koos Tiit uisutas?

* Randmäe, H., Sprenk, K. *Emakeele lugemik 2. klassile*. Tallinn: Valgus, 1985 (muudetud)

2. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

1.-2. Mille peal oli jää?

Kuhu Tiit tahtis minna uisutama?

3. Kuhu ema ei lubanud Tiidul minna?

4. Mida ema teadis jää tugevuse kohta?

5. Kuhu poiss võis läbi jää kukkuda?

Kelle kohta on öeldud "poiss"?

6. Mida Tiit ootas?

7. Missuguseks muutus jää mõne päeva pärast?

8.-9. Kellega koos Tiit uisutas?

Kellel oli lõbus uisutada?

Kelle kohta on öeldud "neil"?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1.-2. Missuguse ilmaga tekib veest jää?

Mis jäi jää alla?

3.-6. Jää oli nõrk. Tiit ootas pakast.

Missuguseks muutus jää pakasega?

7.-9. Kus Tiit uisutas koos sõbraga?

Kes võisid veel järvejääl uisutada?

Mis aastaajast oli juttu?

Mille järgi otsustasid?

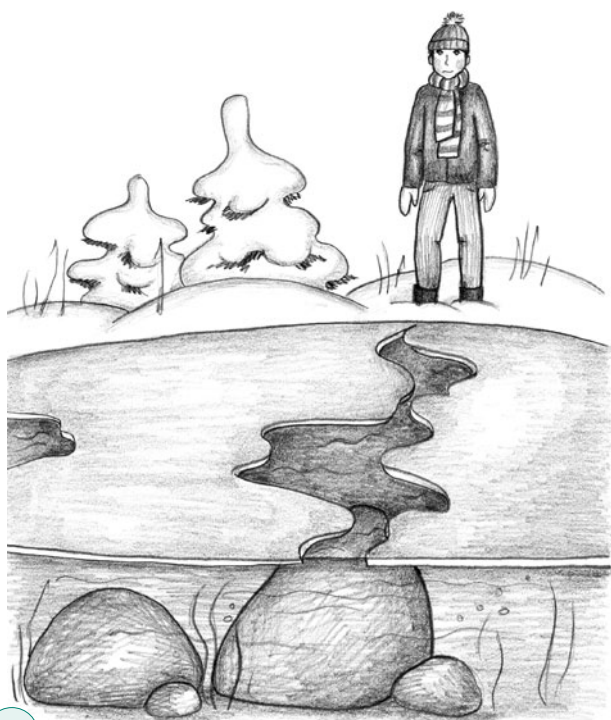

4. A. Vaata pilti (Kes ...? Kus ...? Mida teeb?)

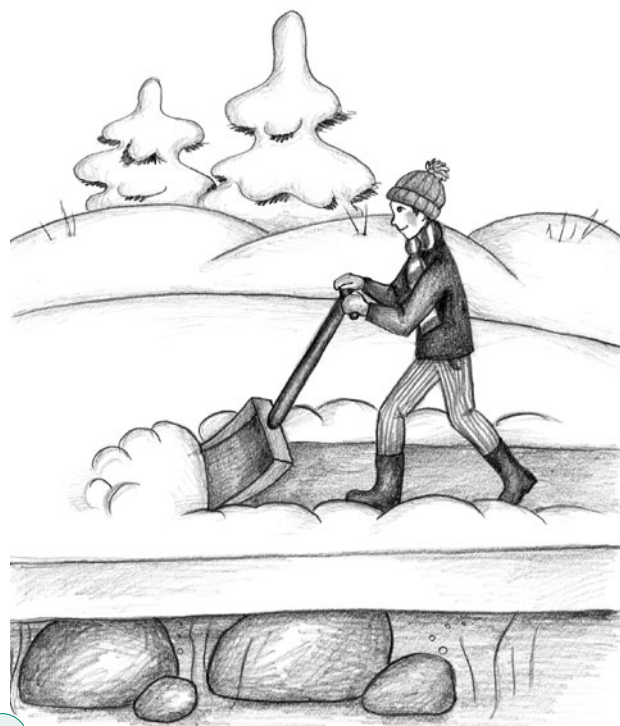
B. Näita õiget pilti. 1. Järve peal on nõrk jää. Mille järgi otsustasid?

2. Järve peal on tugev jää. Mille järgi otsustasid?

Jää peal võis olla lumi. Poisid tahtsid jääl uisutada. Mida poisid pidid lumega tegema?

1.

2.

5. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis: „Miks Tiit ei tohtinud mitu päeva minna uisutama?“

Kertu vastas: „Tiidu sõber ei tahtnud jääle minna. Siis ema ei lubanud ka Tiidul minna.“

Kristo arvas: „Ema ei lubanud Tiidul minna. Äkki Tiit oli haige?“

Miku ütles: „Järve peal oli nõrk jää. Ema ei lubanud nõrgale jääle minna. Nõrgast jääst võib läbi kukkuda.“

6. Loe. Vali lünka sobiv sõna.

Poisid See selle See Neil

1. Järve peal oli jää.

2. oli
veel nõrk.

3. Tiit ei tohti|nud
..... peale minna.

4. Mitu päeva oli kõva
paka|ne.

5. muutis
jää tuge|vaks.

6. Tiit kutsus sõbra
uisu|tama.

7. võtsid
uisud kaasa.

8. oli
lõbus olla.

7. A. Loe. Järjesta laused.

Mitu lauset on jutus?

Loe jutu 1. (viimane) lause. Mis märk on lause lõpus? Mitu sõna on lauses?

B. Loe lause. Loe sarnane lause (sarnased laused) harjutusest 6.

1. Järvel oli veel nõrk jää.

Paka|ne muutis jää tuge|vaks.

Ema ei luba|nud Tiidul jääle minna.

Poistel oli väga lõbus olla.

Tiit uisu|tas koos sõbra|ga.

Leia:

1. ja 2. lause

4. ja 5. lause

3. lause

8. lause

6. ja 7. lause

8. Vaata pilti.

1. Mis aastaaeg on pildil kujutatud?
2. Kus on laps? Mida laps jääaugus teeb?
3. Mis võis lapsega juhtuda?

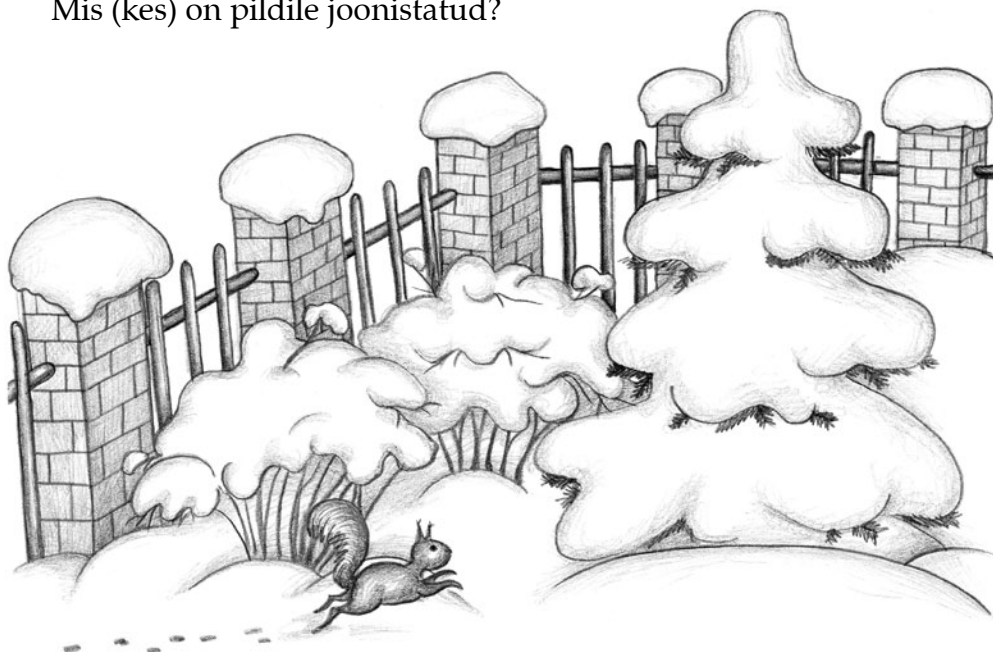
4. Mida laps võis valesti teha?
5. Kes aitab auku kukkunud last?
6. Kuidas saab last aidata?

Ott oli maal. Ta oli vanaemaga õues. Õues oli väga palju lund.

1. A. Mis aastaaeg on pildil kujutatud? Mille järgi otsustasid?
Mis (kes) on pildile joonistatud?

B. Kuula. Näita pildil. Vanaema ütles Otile: ...

1. Marjapõõsastel on valged rätid peas.
2. Aiapostidel on mütsid peas.
3. Kuusel on kindad käes.
4. Oraval on vist külm.
Oravale annavad sooja väledad jalad.

- Mis katab põõsaste oksid?
- Missugused lumehunnikud on postide peal?
- Mida näed kuuse okste peal?
- Kuidas orav liigub?
Kas ta jookseb aeglaselt või kiiresti?

Loeme ühe vahva luuletuse. Selles luuletuses on kuused nagu inimesed.

jänese-		jütsid	tõmba vad kätte	villa sed käpi kud
			pole mant leid	puudu vad mütsid
		poistel	tuku vad mõnu salt	

Kuused ja jänkud

I. Pivovarova

Kuused kõik kanna|vad valgeid rätte,
tõmba|vad villa|sed käpi|kud kätte.
Mõnu|salt tuku|vad üleval mäel,
külma ei tunne nad pakase käes.

Kuuse all hüppa|vad jänese-jütsid,
neil pole mant|leid ja puudu|vad mütsid.
Aga ka jänese-poistel on palav,
sooja neil anna|vad väle|dad jalad.

2. Kuula.

1. Mis puud kasvasid mäe peal?

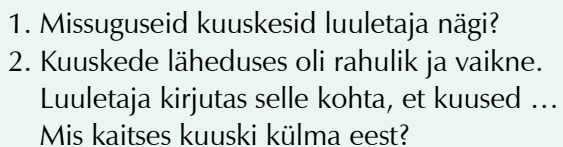
2. Mis loomad hüppasid puude all lumes?

3. Loe luuletuse rida. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Mis värvi rätte kuused kandsid peas?
Mis oli tegelikult kuuseokstel?
2. Mida panid kuused endale kätte?
Mis sõna on öeldud kinnaste kohta?
Mis oli tegelikult kuuseokstel?
3. Kus kuused kasvasid?

4. Mis muutis ilma väga külmaks?
Mida kuused ei tundnud?
5. Kus jäneseid hüppasid?
6. Mida jänestel ei olnud seljas (peas)?
7. Kas jänestel oli väljas soe või külm?
8. Mis tegevus andis jänestele sooja?

4. Loe lause. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

3. Mille sees jänesed võisid hüpata?
Mis katab jänese nahka?
Missugune on jänese karvkate talvel?
4. Kuhu võivad jänesed külma eest peitu pügeda?

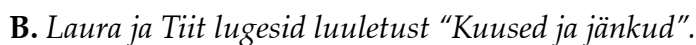
2. Puud tõmba|sid kätte (missugused käpikud?)

3. Jäne|sed ei kannä seljas (mida?)

4. Loomad ei hoia peas (mida?)

5. Jänes|tel on väljas olla (kui soe?)

6. Neil on (kui kiired?) jalad.

Nad arutasid, mida luuletaja tahtis oma sõnadega öelda.

2. Loe Tiidu laused. Mitu lauset Tiit ütles?

3. Loe lause harjutuse A osast. (Mida luuletaja tegelikult mõtles?)

Loe Laura ja Tiidu laused. Kellel oli õigus? Tõmba õigele lausele joon alla.

	Laura arvas nii: ...	Tiit arvas nii: ...
1.	Kuuse oksa küljes oli rätik.	Kuused olid lumi sed.
2.	Puu-oksal rippusid kindad.	Puude okstel oli paks lumi.
3.	Jänesed on karva sed.	Jänes tel on tihe karv-kate.
4.	Jänes tel on pikad kõrvad.	Jänes tel on peas karvad.
5.	Jänesed higis tasid.	Jänesed ei karda külma.
6.	Jänes tel on kiired /jalad.	Jänesed jookse vad kiires ti.

Sul on toas (õues) külm. Sa tahad sooja saada. Mida teed? *Uus jutt on kahest poisist. Ott ja Jüri on vennad. Kelle vend on Jüri? Kelle vend on Ott?*

panen sooje|mini riidesse
oli sisse mässä|tud
ei saanud ennast liigu|tada

nagu kubu-juss

riide
riides
riidesse

Kelle oli soojem?*

Oli selge talve-päev. Ott ja Jüri arva|sid, et õues on soe.

Poisid läksid välja. Seal oli hoopis kange külm.

Ott ütles: “Parem lähen tuppa tagasi. Ma panen sooje|mini riidesse.”

Ott tuli toast välja. Ta oli sisse mässä|tud nagu kubu-juss.

Poiss seisis õues. Ta ei saanud ennast liigu|tada.

Jüri aga tõi oma labida. Ta hakkas teed lumest puhas|tama.

1. Kuula.

1. Ühel päeval läksid poisid kuhu?
2. Otil hakkas õues külm. Mida Ott otsustas teha?
3. Kas Ott tuli õue tagasi?
4. Mis tööd hakkas Jüri õues tegema?

2. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Missugune oli talvepäev?
2. Mida Ott ja Jüri arvasid ilma kohta?
3. Kuhu Ott ja Jüri läksid?
4. Mida poisid õues tundsid?
5. Kuhu Ott kavatses tagasi minna?
6. Mida Ott tahtis toas teha?
7. Kuhu Ott läks pärast riidesse panekut?
8. Kas Ott pani endale riideid selga vähe või palju? Mis sõnad on öeldud Oti välimuse kohta?
- 9.-10. Mida Ott ei saanud õues teha?
11. Mis tööriista tõi Jüri?
12. Mida Jüri tegi labidaga?

* Eno Raua järgi (laused lihtsustatud).

3. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

1.-2. Mis aastaajast jutus räägiti?

3.-4. Kus oli kange külm?

Mille kohta on öeldud "seal"?

5.-6. Kus Ott kavatses ennast riidesse panna?

7.-10. Mis segasid Oti liikumist?

11.-12. Millega Jüri lund tõstis?

4. A. Vaata pilti.

1. Mis aastaaeg on pildil kujutatud?

2. Mis on Jüril peas (seljas, käes, jalas)?

3. Jüri tahtis ennast kaitsta külma eest.

Mida Jüri õues tegi?

4. Mis on Otil peas (seljas, käes, jalas)?

5. Millega Ott tahtis ennast kaitsta külma eest?

Kas Otil õnnestus sooja saada?

6. Kummal poisil võis õues soojem olla?

B. Loe tekstist laused.

1. Ott õues. Mitu lauset lugesid?

2. Jüri õues. Mitu lauset lugesid?

5. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis: „Kummal poisil võis külmem olla?“

Kertu vastas: „Jüril. Tal oli vähe riideid seljas.“

Kristo arvas: „Otil. Tema ei saanud liikuda. Ainult seisis külma käes.“

Miku ütles: „Mõlemal poisil oli ühtemoodi külm.“

6. Moodusta laused. Võrdle.

Otil } oli õues } soojem } kui }
Jüril } } külmem }
kellel?

Õhtul sai Jüri isa
käest kiita.
Mida kasulikku Jüri
õues tegi?

7. Loe. Vali lünka sobiv sõna.

Poiss Seal Ta Seal

Ott läks õue.

..... oli väga külm.

Ott läks tuppa tagasi.

..... pani ta sooje|mini riidesse.

..... läks jälle õue.

..... seisis lume sees.

Varsti hakkas Otil väga külm.

Poiss Tal Ta

Jüri läks ka õue.

..... oli väljas külm olla.

..... tõi kuurist oma labida.

..... lükkas lund tee pealt ära.

Varsti hakkas Jüril väga soe.

7. Poisid läksid tuppa. Ema rääkis Jüriga. Pärast rääkis ema Otiga.
Loe. Lõpeta laused. Mida poisid võisid emale rääkida?

Ema	Jüri
Ema küsis ilma kohta: "Kas väljas oli soe?"	Jüri vastas emale: "Ei. Täna oli õues"
Ema küsis Jüri tegevuse kohta: "Mida sa õues tegid?"	Jüri rääkis, mida ta tegi: "Ma"
Ema küsis poja tuju kohta: "Oli sul lõbus?"	Jüri ütles emale: ".....!"

Ema	Ott
Ema ütles Otile: "Sina tulid tuppa tagasi."	Ott oli ema jutuga nõus. Ta ütles: "Jah!"
Ema tahtis teada tuppa tuleku põhjust: "Mis õues juhtus?"	Ott ütles: "Õues oli väga"
Ema küsis Oti tegevuse kohta: "Mida sa toas tegid?"	Ott vastas emale: "Ma panin ennast"
Ema tahtis teada: "Ka sa läksid õue tagasi?"	Ott ütles: "....."
Ema küsis Oti tegevuse kohta: "Mida sa õues tegid?"	Ott rääkis: "Ma"
Ema küsis: "Oli sul lõbus?"	Ott vastas: ".....!"

★ Mitu sõna ema (Ott) ütles? Mis märk oli lause lõpus?

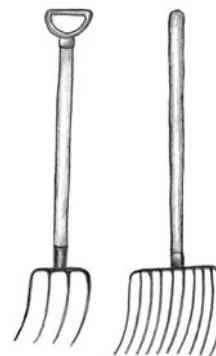
1. A. Vaata pilti. Loe sõnad. B. Kuula lauset. Näita sobivat pilti. Vasta küsimusele.

hang hanged

hang hangud

hark hargid

1. Talvel oli trepi ees kõrge lumehang.
2. Pika varrega hang seisis küüni seina ääres.
3. Vanaisa tõstab hanguga heina.
4. Memm tõstab hargiga kartuleid.
5. Mees tõstab käru pealt hargiga sõnnikut.
6. Lapsed ronisid hange otsa.
7. Vanaisa ei luba hangu otsa ronida.

- Mis oli talvel trepi ees?
- Mis tööriist seisis küüni seina ääres?
- Mis tööriist oli vanaisal käes?
- Mis tööriist oli vanaemal käes?
- Mis tööriist oli mehel käes?
- Mille otsa lapsed ronisid?
- Mis tööriista otsa ei tohi ronida?

Inimesed teevad heina

2. Vaata pilti.

1. Kus inimesed töötavad?
2. Mis tööriistad on inimestel käes?

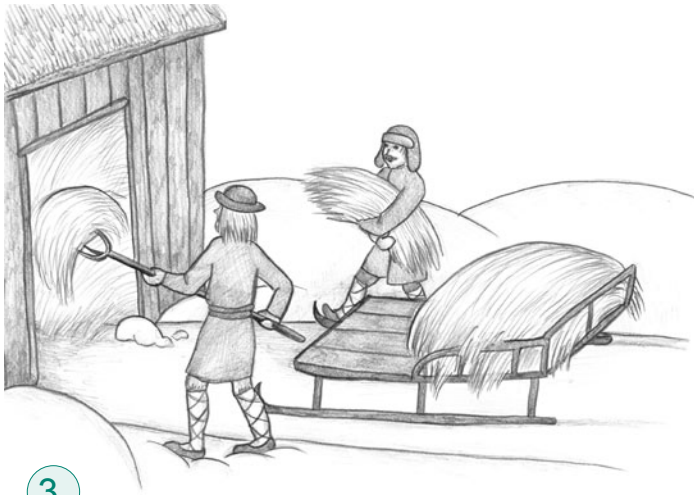
3. Mis loom on inimestele abiks?
4. Mis aastaega on pildil kujutatud?

1.

2.

3.

4.

3. A. Loe. Moodusta laused. B. Loe lause. Näita sobivat pilti.

reha|ga hangu|ga ree|ga vankri|ga

kes?

.....

segab heina

tõstab heina kuhja

tõstab heina vankris|se

tõstab heina reelt maha

veab heina küüni juurde

mille|ga?

.....

kes?

.....

segab

tõstab

tõstab

tõstab

veab

mille|ga?

.....

heina.

heina kuhja.

heina vankris|se.

heina reelt maha.

heina küüni juurde.

Ühel isal oli suur poeg. Mehed elasid talus. Poeg aitas isal tööd teha. Mehed tegid suvel heina. Heinakuhi jäi heinamaale.

Oli talv. Laudas olid lehmad. Nad tahtsid heina süüa. Mehed läksid heinamaalt heinu tooma.

mehed = isa ja poeg

läksid heinu tooma

kaebas külma

kasu|kas jäi heina-kuhja

hangu|sid = tõstsid hangu|ga

Soe kasu|kas heina-kuhjas*

Isa ja poeg läksid reega heinu tooma.

Tee peal kaebas poeg külma.

Isa vastas: “Sõidame ruttu!”

“Suvel jäi heina-kuhja üks kasu|kas.

Otsime selle üles!

Siis saad enda|le selga panna!”

Mehed jõudsid kuhja juurde. Nad hakka|sid kohe heinu tõstma.

Hangu|sid pool kuhja ära. Kasu|kat ei olnud kuskil.

Meestel hakkas tööst soe. Pojal polnud kasukat vajagi.

Isa naeris: “Pole siin mingit kasukat!”

Kui tahad sooja saada, tee tööd!”

1. Kuula.

1. Mida poeg talvel õues tundis?
2. Isa ütles, et heinte sisse jäi mis?
3. Mida mehed hanguga tõstsid?
4. Mida mehed töö tegemise ajal tundsid?

* Eesti rahvajutt (Randmäe, H., Sprenk, K. *Emakeele lugemik 2. kl.* Tallinn: Valgus, 1985 – tekst lihtsustatud).

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Millega mehed heinamaale sõitsid?	9. Kui palju heinu mehed tõstsid ära?
2. Mida poeg sõidu ajal tundis?	10. Mida poeg kuhjast ei leidnud?
3. Mis ettepaneku isa tegi pojale?	11. Mida mehed tundsid töö ajal?
4. Isa jutu järgi jäi suvel heinte sisse mis?	12. Kellel ei olnud enam kasukat vaja?
5. Mis ettepaneku isa veel tegi?	13. Mida ütles isa kasuka kohta?
6. Mida isa lubas pojale kasukaga teha?	14. Isa õpetas poega: "Kui väljas on külm, tuleb teha mida?"
7. Mille juurde mehed jõudsid?	
8. Mida mehed hakkasid tõstma?	

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine] [Puuduva teabe tuletamine]

1.-2. Mis tööriistad võisid meestel kaasas olla?
Kellele poeg rääkis külmast?
Mis sõnad võis poeg öelda?	8.- 9. Mis tööriistaga mehed tõstsid heinu?
9.-10. Mille sees kasukat ei olnud?
Poeg arvatavasti imestas.
Mida ta võis isa käest küsida?
3.-6. Mille juurde isa kiirustas?
Mille seest oli vaja kasukat otsida?	11.-12. Miks polnud enam kasukat vaja?
7.-8. Mille peale võisid mehed heinu tõsta?	13.-14. Mis tegevus andis meestele sooja?

4. A. Mida võisid mehed rääkida? Loe.

Mitu lauset lugesid? Loe 1. (2.) lause. Mis märk on lause lõpus?

B. Loe isa lause. Loe sarnane lause tekstist.

1. Mehed istusid ree peal. Noor mees kaebas külma:

"Mul on nii külm! Lähme koju tagasi!"

2. Isa teadis, et liikumine annab sooja.

Isa meelitas poega tööd tegema. Ta rääkis soojast kasukast:

"Mul jäi kasu|kas heinte sisse. Sa võid selle selga panna."

3. Mehed tõstsid heinu. Kasukat nad ei leidnud. Poeg imestas. Ta küsis isalt:

"Kus see kasukas siis on?"

4. Isa naeris. Ta selgitas pojale: ...

"Siin pole mingit kasu|kat. Tee parem tööd. See annab sooja."

5. Loe laused. [Lausete laiendamine]

Kuiv hein lõppes _____ otsa.

_____ küünis otsa.

_____ .

Missugune hein lõppes otsa?
Kus lõppes hein otsa?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna "küünis"?

Mehed sõitsid reega.

_____ heina-maale.

_____ .

- Millega mehed sõitsid?
- Kuhu mehed sõitsid?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna "sõitsid"?

Nad läksid _____ heinu tooma.

_____ kuhjast _____ tooma.

_____ .

- Mida mehed tooma läksid?
- Kust mehed heinu töid?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna "kuhjast"?

Pojal hakkas _____ külm.

_____ ree peal _____.

_____ .

- Kellel hakkas külm?
- Mille peal poeg istus?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna "ree"?

Mees tõstis _____ kuhjast heina.

_____ hanguga _____ heina.

_____ .

- Kust mees heina võttis?
- Millega mees tõstis heina?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna "hanguga"?

6. A. Vaata pilti. (Kes...? Kus...? Mida teeb?)

B. Loe eelmisest harjutusest lause. (Igast lauserühmast 3. lause.). Leia sobiv pilt.

C. Järjesta pildid.

★ Sa ootad väljas bussi. Sul hakkab külm. Kuidas teed endale sooja?

Õues oli väga külm ilm. Lapsed olid toas. Laura joonistas orava pilti.

Laurat huvitas, mida orav talvel teeb. Ta küsis Tiidult: ... Tiit vastas: ...

Kus on orav külmal ajal?

Ta on oma pesas peidus.

1. Mis looma kohta Laura küsis?
Laura tahtis teada orava asukohta *mis ajal*?

2. Kus oli orav Tiidu arvates?
Kelle kohta Tiit ütles "ta"?

Ott kuulis Tiidu ja Laura juttu. Poiss tahtis ka orava kohta teada. Tiit võttis riulist raamatu. Ta luges Otile raamatust ühe jutu. Selles jutus oskasid orav ja tihane rääkida.

ei julge nina välja pista

pesa oli puu-õõnes

kogu|sin suvel
 käbi|sid
 tõru|sid
 pähkleid

Tiha|ne ja orav*

Kuula lauset. Näita pildil (lk 49).

Pargis kasvas kõrge puu. Puu tüve sees oli auk. Selles augus oli orava pesa.

Ühel päeval lendas pargis rasvatihane. Tihane maandus puu oksale. Tihane märkas oravat.

Orav istus oma pesas.
Tihane küsis: ...

Tihane: "Miks sa pesast välja ei tule?"

Orav vastas tihase
küsimusele: ...

Orav: "Ma olen peidus."

Tihane uuris peidus
olemise põhjust: ...

Tihane: "Miks sa peidus oled?"

Orav selgitas: ...

Orav: "Väljas on ju külm. Mina ei julge
nina välja pista!"

Tihane küsis soojuse
kohta: ...

Tihane: "Kas sul on pesas soe?"

Orav vastas: ...

Orav: "On küll.

Orav rääkis veel oma
pesa kohta: ...

Siin on kuiva rohtu ja sammalt."

Tihane küsis orava
toidu kohta: ...

Tihane: "Aga mida sa sööd?"

Orav jutustas oma
toidust: ...

Orav: "Ma kogu|sin suvel käbi|sid,
pähkleid ja tõru|sid. Nii elan
külma aja pesas üle!"

* Randmäe, H., Sprenk, K. (1985) järgi.

1. Kuula.

1. Orav oli peidus kus?
2. Mille eest orav ennast peitis?
3. Kas oraval oli pesas soe või külm?
4. Kas oraval süüa jätkus?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Kust orav ei tulnud välja?
2. Mida rääkis orav pesas olemise kohta?
3. Mida tihane küsis oravalt pesas peidus olemise kohta?
4. Mida orav ütles ilma kohta?
5. Mida orav oma jutu järgi ei julgenud teha?
Kust orav ei julgenud nina välja pista?
Mis sõnad orav ütles kartmise kohta?
6. Mida tihane tahtis teada orava pesa kohta?
7. Mida orav ütles pesa soojuse kohta?
8. Mis tegid orava arvates pesa soojaks?
9. Kelle toidu kohta tihane küsis?
10. Mis aastaajast orav rääkis?
Mis viljadest orav rääkis?
11. Millise aja elab orav enda arvates üle?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

- 1.-2. Kus orav oli peidus?
- 3.-5. Mille eest orav ennast peitis?
- 6.-8. Mis muutis orava pesa soojaks?
Mille kohta ütles orav "siin"?
- 9.-11. Mida orav talvel sööb?

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

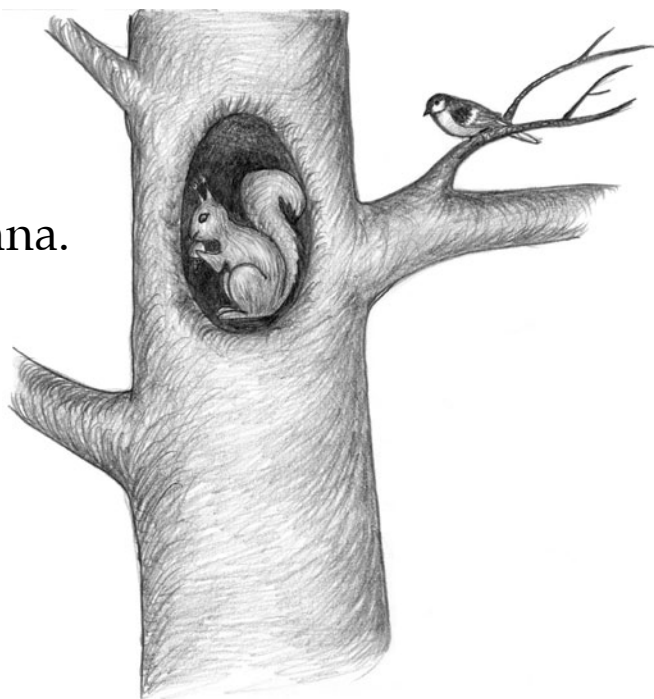
- 1.-5. Missugune ilm oravale ei meeldinud?
- 6.-8. Mis aastaajal võis orav pessa tassida rohtu (sammalt)?
Kust orav võis leida rohtu (sammalt)?
- 9.-11. Mis puu alt võis orav leida käbisid (pähkleid, tammetõrusid)?
Kuhu orav võis suvel oma toidu peita?
Mille järgi leiavad oravad talvel toidu üles?
Mis aastaajal tihane ja orav rääkisid?

[Oravad peidavad toitu puuõõnde või sambla alla. Oravad otsivad toitu lõhna järgi.]

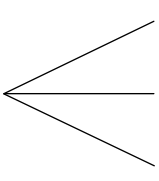

5. Loe lause. Loe sarnane lause tekstist.

1. Talvel oli oraval väljas külm.
2. Lõõma|ke kartis pesast välja minna.
3. Oraval oli oma pesas soe.
4. Puu-õõnes oli kuiva sammalt.
5. Orav kogus suvel enda|le toitu.

6. Mis sõna võib öelda orava kohta? Loe. Tõmba valed sõnad maha.

Orav on käbi-varas.
pähkli-näpp.
käbi-kunin|gas.

7. Kuidas orav valmistus talveks? Loe. Moodusta laused. [Lausete ühendamine]

1. Orav ehitas suvel pesa.

Ta tõi pessa kuiva rohtu.

_____ kuiva sammalt.

_____ ja _____.

• Mitu lauset lugesid?

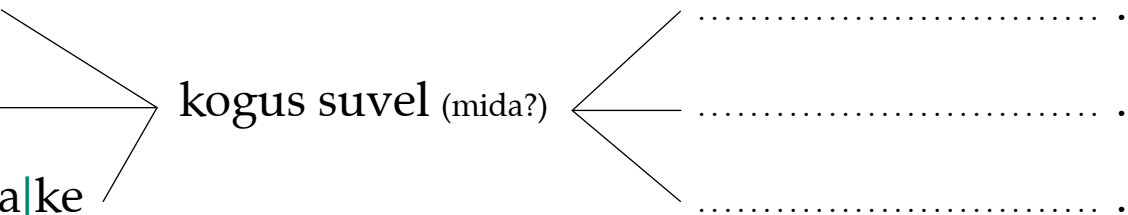
Loe 2. (3.) lause.

• Mis märk oli lause lõpus?

• Mitu sõna oli lauses?

• Mitmes oli sõna "..."?

2. Orav varus talveks toitu.

Orav
Ta _____ kogus suvel (mida?) _____
Lõoma|ke _____

_____ ja _____ . (Orav kogus mis toitu?)

_____ talve-varu|sid.

Mis viljade kohta on öeldud "orava toit"?

Mis viljade kohta on öeldud "talvevarud"?

8. Loe. Vali lünka sobiv sõna.

Seal

Puu

Sellel

Pargis kasvas kõrge
puu.

..... oli jäme
tüvi.

.....-õõnes elas
orav.

..... oli
looma|kese pesa.

tal

Looma|ke

oraval

Orav istus oma pesas.

..... kartis
pakast.

Puu-õõnes oli
..... soe.

Seal oli ka
toitu.

ta

Linnu|ke

Tema

Tihane lendas oksale.

..... ei kartnud
pakast.

..... rääkis
ora|vaga.

Pärast lendas
toitu otsi|ma.

TALVEL ON LIIKLUSES SUURED OHUD

Koolis lõppesid tunnid. Tiit küsis sõbra käest: ... Sulev vastas: ...
Sulev tahtis teada, millega Tiit koju sõidab. Sulev esitas küsimuse: ...

Mille|ga sa koju sõidad?

Bussi|ga.

Aga sina?

1. Tiit teadis, et Sulev sõidab *kuhu*?
Tiit küsis *mida*?
Kelle kohta Tiit ütles "sa"?

2. Millega Sulev kavatses koju sõita?
3. Mis sõnadega Sulev küsis Tiidu koju mineku kohta?
Millega võis Tiit koju sõita?

jäi bussi oota|ma
toksis saapa|ga

peatu|ses
mängi|sid kulli

Lapsed olid bussi-peatu|ses

Väljas sadas lund. See langes kõnni-teele. Lume alla jäi jää.
Kõnni-tee oli väga libe.

Kooli-päev sai läbi. Anni jäi bussi oota|ma. Peatu|ses olid ka teised lapsed.

Merle ja Kristo jooksid kõnni-teel. Nad lasid jääl liugu.
Sulev seisis kõnni-tee serval. Ta toksis saapa|ga lund.

Karel ja Tiit mängi|sid kulli. Karel jooksis Sule|vile otsa.
Sulev libises ja kukkus kõnni-teele.

1. Kuula.

1. Kus oli väga libe?
2. Mida jäi Anni ootama?
3. Mis mängu mängisid lapsed kõnniteel?

2. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

- 1.-2. Mille peale lumi langes?
Mille kohta on öeldud "see"?
- 3.-4. Mille alla jäi jää?
Mille peal oli jää?
- 5.-6. Pärast mida Anni jäi bussi ootama?
7. Kes veel ootasid peatuses bussi?
- 8.-9. Kus Merle ja Kristo jooksid?
Mida Kristo ja Merle kõnnitee jääl tegid?
- 10.-11. Kus Sulev toksis lund?
Mida Sulev tegi lumega?
12. Mis mängu mängisid Karel ja Tiit?
- 13.-14. Mis juhtus Kareliga kullimängu ajal?
Mis juhtus Suleviga?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1.-2. Mille peale võis lumi veel langeda?
- 3.-4. Peale kõnnitee võis libe olla ka mis tee?
Kas libedal teel on autodel kerge pidurdada?
- 5.-6. Mida Anni võis bussi ootamise ajal teha?
7. Kes võisid veel peatuses olla?
- 8.-9. Mis õnnetus võib liulaskmise ajal juhtuda?
Kuhu oleksid Merle ja Kristo võinud libiseda?
- 12.-14. Kuhu Sulev oleks võinud veel kukkuda?
 - Kes oleks võinud koos Suleviga sõiduteele kukkuda?
 - Mis õnnetus võib lapsega juhtuda sõiduteel?
 - Kas lapsed võisid mängude ajal olla vaikselt?
 - Keda võis laste lärm segada?

4. Kes lastest olid bussipeatuses? Leia tekstist laste nimed.

S _ _ _ _

K _ _ _ _

A _ _ _

M _ _ _ _

K _ _ _ _ O

T _ _ _

- Mitu last oli peatuses?
 Loe poiste nimed. Mitu poissi oli peatuses?
 Loe tüdrukute nimed. Mitu tüdrukut ootas bussi?

5. A. Vaata pilti. Räägi (Kes on pildile joonistatud? Mida teeb (teevad)? Kus ...?)

B. Lõpeta laused. Järjesta pildid.

Kristo ja Merle jooksid (kus?) ...

Nad lasid (mille peal?) ... liugu.

Anni seisis (kus?) ...

Ta ootas seal (mida?) ...

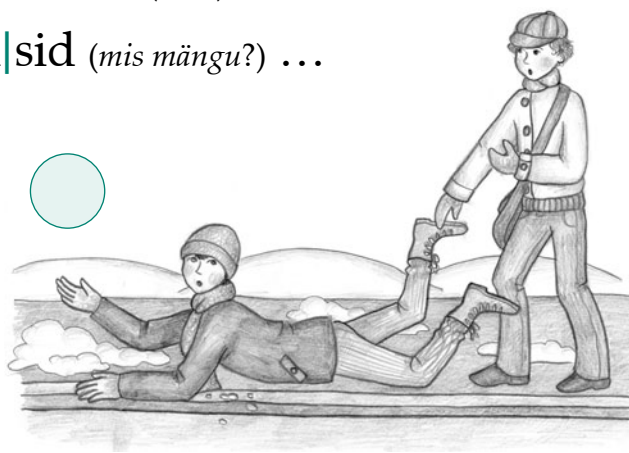
Tiit ja Karel jooksid (kus?) ...

Poisid mängi|sid (mis mängu?) ...

Sulev seisis (kus?)

Ta toksis lund (millega?) ...

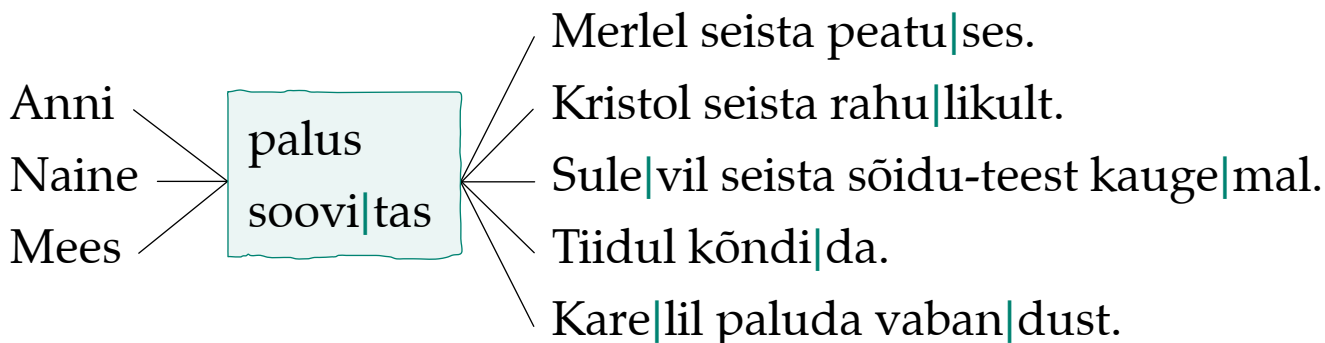
Karel jooksis (kellele?) ... otsa.

Sulev libises ja kukkus (kuhu?) ...

- ★ 1. Kes lastest võis bussipeatuses haiget saada? Mis võis Sulevil kukkudes haiget saada?
- 2. Kes võis Sulevi püsti aidata?
- 3. Kas Sulev võis ka nutma hakata?
- 4. Kes võis Sulevit lohutada? Mis sõnad võis ... Sulevile öelda?
- 5. Kelle käitumine sulle meeldis (ei meeldinud)? Mida ... tegi sinu arvates hästi (halvasti)?

6. Mida võisid teised inimesed lastelt paluda? Moodusta laused.

★ Mida võisid teised inimesed veel soovitada?

Emä käis poes. Ta tuli õuest tuppa. Emä ütles Otile: ...
Ott rõõmustas: ... Ott küsis emä abi: ...

Õues on sula-lumi.

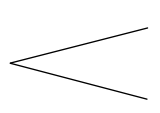
Ma saan lume-mem̃me teha.

Kas sa aitad mind?

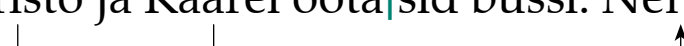
- ★ 1. Missugune lumi oli õues?
- 2. Mida Ott tahtis õues teha?
Kelle kohta Ott ütles "ma"?
- 3. Mis sõnadega Ott küsis emalt abi?
Kelle kohta Ott ütles "sa"?
- 4. Mida emä võis Otile vastata?
• Mida saab sulalumega veel õues teha?

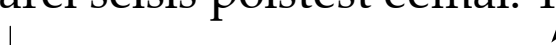
viskas auto|de pihta
seisis eemal

tegi lume-palle
lume-mehe

Poisid oota|sid bussi

Kristo ja Kaarel oota|sid bussi. Nende juurde tuli Toomas.

Toomas tegi lume-palle. Ta viskas neid autode pihta. Kristo

viskas ka kolm palli.

Kaarel seisis poistest eemal. Ta kutsus teisi: “**Tulge tee**

äärest ära!” Kristo tuli ära. Ta arvas: “**Äkki teeme hoopis**

ägeda lume-mehe!”

Toomas astus ka sõidu-teest kauge|male. Ta viskas ikka

palle autode pihta. Üks auto jäi seisma. Auto-juht tuli välja.

Ta oli väga kuri.

1. Kuula.

1. Mida poisid ootasid?	3. Mis plaan oli osal poistest?
2. Mille pihta poisid viskasid lumepalle?	4. Keda vihastas lumepallide viskamine?

2. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

1.-2. Mida Kristo ja Kaarel ootasid?
Kelle juurde tuli Toomas?
Kelle kohta on öeldud “nende”?	7.-8. Mis ettepaneku Kristo tegi?
3.-4. Mida Toomas viskas autode pihta?
Mille kohta on öeldud “neid”?
Mille pihta Kristo viskas lumepalle?	9.-10. Millest kaugemale Toomas astus?
Mis tegevust Toomas jätkas?
Kelle kohta on öeldud “ta”?
5.-6. Kust Kaarel kutsus teisi poisse ära?
6.-7. Kust Kristo tuli pärast kutsumist ära?	11.-14. Mitu autot jäi seisma?
Kust autojuht tuli välja?
Kes oli väga kuri?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1.-2. Kus poisid võisid bussi oodata?
Kuhu sinu arvates poisid tahtsid sõita?	6.-7. Kas Kaarel rääkis teistele oma soovist?
3.-5. Milliste autoosade pihta võisid pallid
lennata?
Mis sõidukid võisid veel palliga pihta saada?	8.-9. Kes poistest võisid hakata lumemeest
tegema?
6.-7. Miks Kaarel võis sõpru tee äärest ära
kutsuda?
Kaarel arvas veel, et poisid võiks ära
lõpetada mille?	10.-11. Mida Toomas tegi Kaarli soovitusel
järgi?
Mis tegevust Toomas ei lõpetanud?
	12.-14. Kelle lähedal võis auto seisma jääda?
Kelle juurde võis autojuht minna?
Mille pärast võis autojuht olla kuri?

[Võimalike õnnetusjuhtumite selgitused]

Lumepall võib ehmatada autojuhti.

1. Mõnel autol võis lumepall lennata akna
pihta. Keda võis siis lumepall ehmatada?
2. Kuhu autojuht peab sõidu ajal vaatama?
3. Lumepall võib autojuhti ehmatada.
Ta võib hakata tee äärest poisse vaatama.
Autojuht ei jälgi siis enam teed.
4. Mis õnnetus võib sedasi teel juhtuda?

Poisid võivad kukkuda sõiduteele.

1. Poisid viskasid palle sõidutee ääres.
Palli viskamise ajal võib poisil kaduda tasakaal.
2. Kuhu poisid oleksid võinud kukkuda?
3. Missugune õnnetus oleks võinud juhtuda?

4. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis: „Kellega autojuht võis kurjustada?“

Kertu vastas: „Autojuht võis kuri olla Toomase peale. Toomase lumepall võis lennata auto
esiklaasi pihta. Autojuht võis näha, et Toomas viskas selle palli.“

Kristo arvas: „Autojuht võis pahandada Kristo ja Toomasega. Need poisid viskasid lumepalle.“

Miku ütles: „Autojuht võis kurjustada kõigi poistega. Poisid seisis sõidutee lähedal. Autojuht
võis arvata, et poisid jooksevad autole ette.“

5. Mida võis autojuht Toomasele öelda? Loe. Värvige sobivad laused.

1. "Leia enda|le teine mäng!"

2. "Tubli poiss! Sa oskad nii täpselt palli visata!"

3. "Ma helis|tan sinu isale. Ütle isa tele|foni-number."

4. "Hakka|me koos palle viska |ma!"

5. "Lõpeta selli|ne ohtlik mäng!"

6. "Sa ei tohi bussi|ga sõita!"

6. A. Autojuht võis Toomasega pahandada. Mida Toomas võis vastata? Loe.

B. Vali viisakad vastused. Värvige need laused roheliseks.

Toomas rääkis viisa|kalt = **roheline**

1. "Palun vaban|dust! Ma enam ei viska!"

2. "Mul suva! Pärast viskan ikka!"

3. "Sõida siis teise tee peal!"

4. "Sa ei saa mulle mida|gi teha!"

5. "Ma lõpe|tan ära! Vaban|dan viska|mise pärast!"

6. "Palun andke andeks! Rohkem nii ei juhtu!"

Loe viisakad laused.

7. A. Vaata pilti. Räägi (Kes on pildile joonistatud? Mida teeb (teevad)? Kus ...?)

B. Lõpeta laused. Järjesta pildid.

Toomas tegi (mida?) ...

↓
Poiss viskas neid (mille pihta?) ...

Kristo viskas ka (mitu palli?)

Kaarel seisis (kellest?) ... eemal.

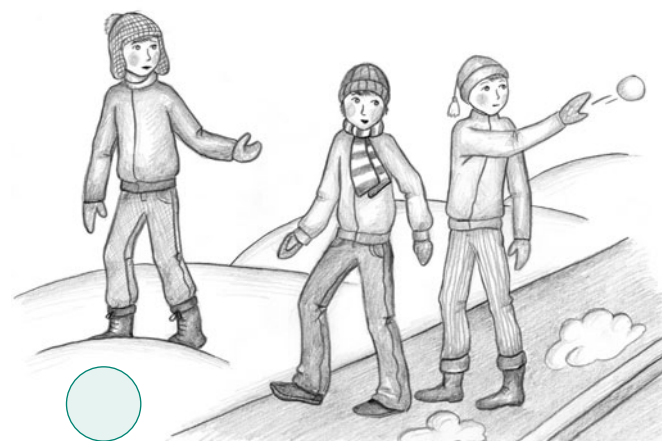
↓
Ta kutsus teisi tee äärest ära.

Üks auto (mida tegi?)

Auto-juht tuli (kust välja?)

↓
Mees oli väga (missugune?) ...

Kristo tuli (millest?) ... eemale.

(Kes?) ... astus ka kaugelmale.

Ta viskas ikka (mida?) ...

VARSTI ON KEVAD

Laura oli õues. Tüdruk märkas, et maja katusel sulas lumi. Katuse servast tilkus vett alla.

Laura ütles: ...

Laura küsis veel: ...

Isa selgitas Laurale: ...

Räästad tilgu|vad.

Mis toimub?

Päike paistab juba sooje|malt.
Lumi sulab katu|sel.

1. Mida võis katuselt alla tilkuda?

2. Mis sõnadega Laura küsis vee tilkumise põhjust?

3. Mis paistis isa jutu järgi soojemalt?

4. Mille peal oli lumi?

Mis juhtus lumega sooja päikese käes?

Mis kohtadest päike veel lund sulatab?

Mida saab sulalumest meisterdada?

nina|deks

silma|deks

porgan|did

päike
lume-memm } paistis kõigi|le silma

lume- { memmed
memme|sid
memme|dele

Lume-memmed*

Ott ja Jüri hakka|sid lume-memme|sid tegema. Nina|deks
panid nad porgan|did. Silma|deks panid söe-tükid. Valmis
said nalja|kad lume-memmed.

* Eno Raua järgi (tekst on lihtsustatud).

Oti lume-memm seisis kõrgel künkal. See paistis kohe
 kõigi|le silma. Jüri oma oli aga varjus. See seisis suure paksu
 kuuse all. Ei pane korra|ga tähe|legi!

Pärast tuli päike välja. Oi, kui soo|jalt hakkas paistma!
 Lumi aina sulas. Ka lume-memmed hakka|sid sulama.

1. Kuula.

1. Mida Ott ja Jüri hakkasid tegema?	3. Kus oli teine lumememm?
2. Üks lumememm oli kõrgel künkal.	4. Mis hakkasid päikese käes sulama?

2. Loe lause(d). Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

1. Mida poisid lumest meisterdasid?	7.-9. Missuguse kuuse all oli Jüri lumememm?
2. Mille poisid panid memmedele ninadeks?	10.-11. Lumememmed said valmis.
3. Mille poisid panid memmedele silmadeks?	Kuidas hakkas päike paistma?
4. Missugused memmed said poiste arvates valmis?	12-13. Mis juhtus lumega päikese käes?
5.-6. Kus kõik nägid Oti lumememme?	Mis juhtus lumememmedega päikese käes?
Mille kohta on öeldud "see"?	

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

1. Missugusest lumest on võimalik lumememme teha?	5. Kellel said lumememmed valmis?
2.-3. Millest võib lumememmedele veel ninad (silmad) panna?	10.-13. Memmed hakkasid sulama.
	Missuguseks võisid memmed muutuda?

4. Kuula. Kellel oli õigus?

Õpetaja küsis: „Mitu lumememme tegid poisid kokku?“

Kertu vastas: „Kolm lumememme. Ott ja Jüri hakkasid ühte memme koos tegema. Pärast tegi Ott ühe memme künka peale. Jüri tegi ühe memme kuuse alla.“

Kristo arvas: „Poisid tegid palju lumememmesid. Tekstis ei ole täpselt kirjutatud.“

Miku ütles: „Kaks lumememme. Ott tegi ühe memme künka peale. Jüri tegi ühe memme puu alla.“

5. Loe laused. [Lausetel laiendamine]

Ott tegi memme künga|le.

_____ kõrge|le künga|le.

_____ .

- Missugusele künkale Ott tegi lumememme?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna ...?

Oti lume-memm oli näha.

_____ kõigi|le näha.

_____ .

- Kellele oli lumememm näha?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna ...?

Jüri tegi memme kuuse alla.

_____ suure kuuse alla.

_____ .

- Missuguse kuuse alla Jüri tegi lumememme?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna ...?

Jüri memm oli peidus.

_____ okste all peidus.

_____ .

- Mille all memm oli peidus?

Loe ... lause.

- Mis märk oli lause lõpus?
- Mitu sõna oli lauses?
- Mitmes oli sõna ...?

6. A. Loe. Vali lünka sobiv sõna.

B. Loe 1. (2.) rea lause(d). Mitu lauset lugesid? Mitu sõna oli lauses?

1. Päike paistis soojalt. See lund.

2. Päike paistis soojalt. Lumi

sulas

sula|tas

1. Päike paistis soojalt ja lund.

2. Päike paistis soojalt ja lumi

sulas

sula|tas

7. A. Vaata pilti.

1. Mis on joonistatud taevasse?
2. Mis on joonistatud künkale?

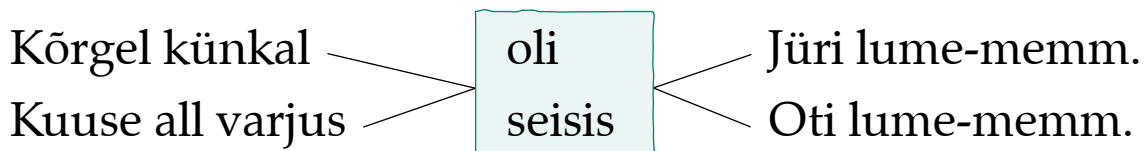
3. Mis on joonistatud kuuse alla?

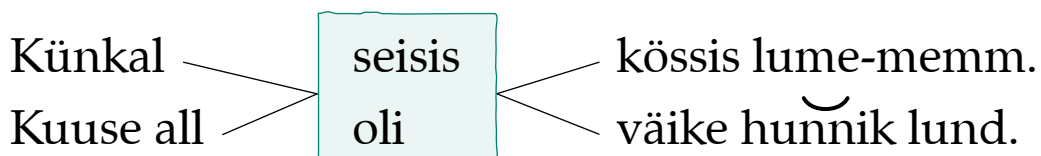
B. Moodusta laused.

Loe lause. Näita sobivat pilti.

1. Poisid said lumememmed valmis. Kus lumememmed seisis?

2. Poisid läksid järgmisel päeval õue. Mis oli juhtunud lumememmedega?

1. Kelle lumememm oli vajunud kössi?
2. Kelle lumememme asemel oli lumehunnik?

3. Kelle lumememm sulas kiiremini ära?
4. Kelle lumememm sulas hiljem ära?

tõru|dest suu ja silmad

l^üevi|kesed

nälg näpis|tas

Rõõm lume-mem^ümest* (1. osa)

Kooli-õuel kasvas pihla|kas. Selle alla tegid lapsed
lume-mem^üme.

Memm sai tõru|dest suu ja silmad. Porgand pandi ninaks.
Mütsiks toodi vana kauss. Memm sai endale oksa kätte. Selle
küljes olid mõned marjad.

Hom^ümi|kul käisid tal l^üevi|kesed külas. Lahke memm
pakkus neile marju.

Kord ilmus õuele jänes. Nälg näpis|tas ta kõhtu. Jänes sai
lume-mem^ümelt porgan|di.

1. Kuula.

1. Lapsed tegid pihlaka alla <i>mille</i> ?	3. Mis linnud käisid lumememme juures?
2. Mida lapsed kasutasid memme tegemiseks?	4. Mis loom käis lumememme juures?

2. Loe lause. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine]

1. Kus kasvas pihlakas?	7. Mis olid jäänud oksa külge?
2. Mille lapsed õue tegid?	8. Mis linnud lendasid memme juurde?
3. Mida lapsed panid memmele suuks?	9. Mida leevikesed sõid memme juures?
Mida lapsed panid memmele silmadeks?	10. Mis loom ilmus kooliõuele?
4. Mille lapsed panid memmele ninaks?	11. Mis oli jänesel viga?
5. Mis pandi memmele mütsiks?	12. Mille jänes võttis lumememme küljest ära?
6. Mis oli memmel käes?	

* Randmäe, H., Sprenk, K. (1985) järgi.

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lausete tähenduste seostamine]

- 1.-2. Mille alla lapsed tegid lumememme?
Mille kohta on öeldud "selle"?
3.-5. Mida oli lastel lumememme jaoks vaja?
6.-7. Mille küljes olid marjad?
Mille kohta on öeldud "selle"?

- 8.-9. Mida leevikesed tegid lumememme juures?
Mis sõnad on öeldud marjade nokkimise kohta?
10.-12. Mille küljest võttis jänes porgandi?
Mis sõnad on öeldud porgandi äravõtmise kohta?

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

- 1.-2. Mis aastaajal lapsed võisid memme teha?
3. Kust lapsed võisid saada tammetõrusid?
4. Kust lapsed võisid tuua porgandi?
5. Kust lapsed võisid tuua kausi?
6. Mis puu oks võis lumememme käes olla?
Mis puu alt võisid lapsed oksa leida?

7. Mis marjad olid oksa küljes?
Mis värvi võisid olla marjad oksa küljes?
8.-9. Mille küljest leevikesed marju nokkisid?
10.-12. Mida jänes võis porgandiga teha?
Mis viljad olid veel memme pea küljes?
Kas keegi võis talvel ka tõrud ära süüa?

5. A. Mida lapsed kasutasid lumememme tegemiseks? Loe. Moodusta laused.

Suuks pandi
Silma|deks olid ka
Ninaks pandi
Mütsiks sai

mis?

.....

porgand kauss
tamme-tõrud

Tõrud pandi
Tõrud said ka
Porgand pandi
Kauss toodi

milleks?

.....

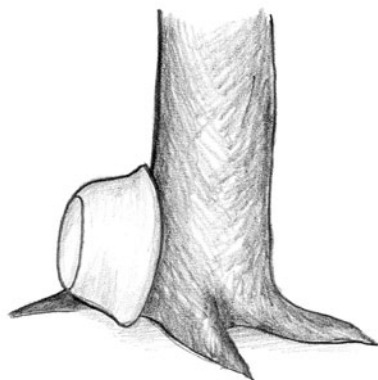
ninaks suuks
silma|deks mütsiks

B. Loe lause. Loe sarnane lause tekstist.

1. Loe. Vali õige pilt.

kauss oli kummuli

Rõõm lume-memmest (2. osa)

Keva|del läksid ilmad soo|jaks. Päike paistis hele|dasti.

Mõne päeva pärast nägid lapsed kaussi. See oli pihlaka all
kummu|li. Kausi juures oli suur loik.

Varsti loik kuivas. Ühel hommi|kul leidis Kati sealt
lumi-kellu|kese.

2. Kuula.

1. Mis aasta aeg jõudis kätte?

3. Mis lille leidis Kati?

2. Mis jäi puu alla lumememme asemele?

3. Loe laused. Vasta küsimustele. [Lause tähenduse mõistmine] [Lausete tähenduste seostamine]

1.-2. Mis aastaajal päike paistis heledasti?

Mis muutis ilma soojaks?

4.-5. Mille juures oli veeloik?

Mis puu all oli veeloik?

3.-4. Mis puu all kauss oli kummuli?

Mille kohta on öeldud "see"?

6. Mis juhtus loiguga mõne päeva pärast?

7. Mille koha pealt leidis Kati lille?

4. Loe laused. Vasta küsimustele. [Puuduva teabe tuletamine]

3.-5. Mis juhtus lumememmega päikese käes?

Mida lapsed võisid kausiga teha?

7. Mis taim sai juurtega maa seest vett?

Kellele võis Kati lumikellukest näidata?

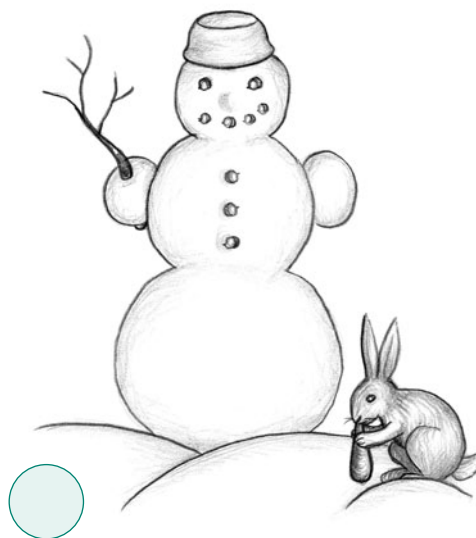
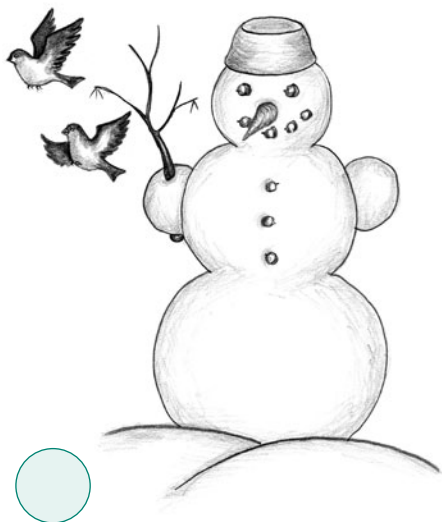
6. Mille soojus kuivatas loigu ära?

Kas vett võis minna ka maa sisse?

5. A. Vaata pilti. Räägi (Kes on pildile joonistatud? Mida teeb (teevad)? Kus ...?)

B. Järjesta pildid.

6. Loe. Vali lünka sobiv sõna.

1. Keva|del lume-memm ära.

2. Päike lume-mem^ume ära.

sulas

sula|tas

Lume sulamisel tekkis mis?

3. Soojal päeval vee-loik ära.

4. Soe päike vee-loigu ära.

kuivas

kuiva|tas

7. Loe. Vali lünga sobiv sõna.

Selle

See

Sellest

Talvel oli maas lumi.

..... tegid lapsed
lume-memme.

Keva|del lume-
memm sulas.

..... muutus
vee-loiguks.

Päike|se käes kuivas
loik ära.

..... koha|le
kasvas lumi-kellu|ke.

8. Mis juhtus lumememmega kevadel?

Mida võisid lapsed tunda?

Keva|del lume-memm | Lapsed olid < rõõmsad.
kurvad.

Mille üle lapsed võisid kurvastada?

Mis võis laste tuju muuta rõõmsaks?

9. A. Kes võisid lumememmest rõõmu tunda? Loe laused.

kes?

.....

sõi ära

nokki|sid

mängi|sid

nägid

lume-memme nina.

oksa küljest marju.

lume-memme lähe|dal,

lume-memme kohal lille.

B. Loe lause. Mis aastaajal võis see juhtuda?

Mõista, mõista – mis lind see on?¹

Loe salm.

Loe sõnad pildi alt. Valed sõnad tõmba maha.

Keksin rõõmsalt kahel jalal,
nokin tee pealt toidu|palad.
Olen täitsa linna|lind.
Arvan, et sa tunnend mind!

tihane vares varblane

Istun põõsas, seemneid süön,
kestad ümbert katki lõõn.
Pugu on mul punane,
nimeks aga ...

tihane leevike kuld|nökk

Must üli|kond ja valge särk
on kädis|taja-linnu märk.

vares harakas kuld|nökk

¹ Linnumõistatused. <http://taheke.delfi.ee/meelelahutus/moistata/linnumoistatused.d?id=21971425>

Kuskil paksu metsa sees
elab hoolas puu|töö|mees.
Ei tal lõpe otsa töö,
ikka koputab ja lööb?

rähn vares tihane

Ehkki hüüab "Kuku! Kuku!",
siiski maha ta ei kuku?

tihane kuld|nökk kägu

Kui ma tulen, kevad käes.
Rõõmus|tan, kui mind sa näed.
Vilistan ja laulu lasen,
otsin omal pesa|aset.
Ütle, kas sa tunned mind,
olen lõbus laulu|lind?

leevike tihane kuld|nökk

ÕPETAJALE

Lugemistekst	Vestlusteemad (s.h õppekava läbivad teemad)	Seos teiste õppeainetega
1. Tere (luuletus)	Eakaaslaste ja täiskasvanute tervitamine saabumisel ning lahkumisel	Inimeseõpetus
2. Kolm poissi (1. osa)		
3. Kolm poissi (2. osa)		
4. Mis ma küll unustasin? (1. osa)		
5. Mis ma küll unustasin? (2. osa)		
6. Paks lumi	Talvine loodus Laste tegevused lumes	Loodusõpetus Inimeseõpetus
7. Lapsed kelgutasi	Kaaslase mure märkamine, kaaslase abistamine	Inimeseõpetus
8. Kelgusõit (luuletus)	Talvine loodus	Loodusõpetus
9. Lumesõda	Haiget saamise võimalus mängimise ajal Kaaslase sooviga arvestamine	Inimeseõpetus
10. Tiit uisutas	Veekogud talvel Jää tekkimine looduses Ohutus jääl	Loodusõpetus Inimeseõpetus
11. Kuused ja jänkud (luuletus)	Talvine loodus Jäneste eluviis talvel	Loodusõpetus
12. Kellel oli soojem?	Riietus talvel Sooja hoidmine liikumise abil	Inimeseõpetus
13. Inimesed teevad heina	Heinategu minevikus (tegevused, tööriistad)	Inimeseõpetus Loodusõpetus
14. Soe kasukas heinakuhjas	Talvine heinavedu minevikus Sooja hoidmine liikumise abil	Inimeseõpetus
15. Tihane ja orav	Orava eluviis suvel ja talvel	Loodusõpetus
16. Lapsed olid bussipeatuses	Käitumine bussipeatuses Ohutus libedal teel	Inimeseõpetus
17. Poisid ootasid bussi	Tegevused bussipeatuses Ohutus sõidutee läheduses Oma süü tunnistamine, viisakad repliigid	Inimeseõpetus
18. Lumememmed	Lumememme tegemine (võimalikud vahendid) Lume sulamise kiirus erinevates kohtades	Loodusõpetus
19. Rõõm lumememmest (1. osa)	Lumememme tegemine (võimalikud vahendid) Loomade ja lindude toit talvel	Loodusõpetus
20. Rõõm lumememmest (2. osa)	Lume sulamine veeks Kevadlilled aias	Loodusõpetus

SISUKORD

Eessõna	3
Me oleme viisakad lapsed	4
Tere (luuletus)	4
Kolm poissi (1. osa)	6
Kolm poissi (2. osa)	8
Mis ma küll unustasin? (1. osa)	10
Mis ma küll unustasin? (2. osa)	12
Talvel on tore õues olla	16
Paks lumi	16
Lapsed kelgutaskid	20
Kelgusõit (luuletus)	24
Lumesõda	28
Tiit uisutas	32
Kuused ja jänkud (luuletus)	36
Kellel oli soojem?	38
Inimesed teevad heina	42
Soe kasukas heinakuhjas	44
Tihane ja orav	48
Talvel on liikluses suured ohud	52
Lapsed olid bussipeatuses	52
Poisid ootasid bussi	56
Varsti on kevad	60
Lumememmed	60
Rõõm lumememmest (1. osa)	64
Rõõm lumememmest (2. osa)	66
Lisaülesanded	69
Õpetajale	71

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

ISBN 978-9949-547-12-8

9 789949 547128